

Quarterly Journal of Village and Space Sustainable Development

Autumn 2024, Vol.5, No.3, Serial Number 19, pp 104-130

 <https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7042.1218>

Investigating the effects of tourism on rural areas; The case study of the central part of Baft County

Neda Dehghani^{1*}, Manijeh Ahmadi², Hossein Farahani³

1. PhD student in the field of geography and rural planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences University of Zanjan, Zanjan, Iran.

2. Assistant Professor in Geography & Rural Planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences University of Zanjan, Zanjan, Iran.

3. Associate Professor in Geography & Rural Planning, Department of Geography, Faculty of Social Sciences University of Zanjan, Zanjan, Iran

*Corresponding author, Email: n_dehghani69@yahoo.com

Keywords:

Development, Rural Tourism, Baft county.

1. Introduction

In recent decades, the tourism sector is one of the most prominent sectors in the world economy due to its ability to generate income, employment and taxes. Tourism is known globally because it contributes to the economic and social development of the country. And as It is the main source of economic growth. In relation to rural areas, today rural tourism is a tool for rural revitalization. Rural tourism is one of the relatively new fields in rural development that can provide opportunities and facilities, especially for rural employment and income, and in the revitalization and renewal of rural areas. To be an effective village. Rural tourism is one of the relatively new areas in rural development, which can provide opportunities and facilities, especially for rural employment and income, and be effective in revitalizing and renovating rural areas. The importance of tourism in the process of rural development has been confirmed in many countries. Now, rural tourism is considered an industry that has potential sustainability. Considering the importance of tourism in the planning process of rural development, it is very important to pay attention to it in rural development plans and plans, especially local plans.

2. Methodology

Since the main goal of the current research was to investigate the effects of tourism in the rural areas of the central part of Baft county, an attempt has been made to realize the said goal by using the descriptive-analytical method and by using the quantitative method. In the present study, documentary and field survey methods were used to collect information and data. The statistical population of this research is in the central part of Baft city, there are 18 tourist-friendly villages with tourism potential, and all these 18 villages were selected to distribute and complete the questionnaire; The number of their families is 2512 people. And finally, using Cochran's formula, 333 people were selected as the sample size. Sampling of the target population was done by simple random method. Finally, a special quota has been considered for each of the 18 villages, which is proportional to the population of the villages. The main tool of the research was a questionnaire whose validity was checked through Cronbach's

Received:

14/Dec/2023

Revised:

14/Jan/2024

Accepted:

15/Feb/2024

alpha ($\alpha = 0.9$). Data analysis was done using SPSS and Amos software. In order to check the fit of the structural measurement model of tourism effects on rural development, the data collected with Amos software and Pearson and T statistical methods were analyzed.

3. Findings

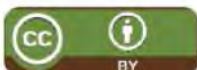
This research indicates that tourism development in the study area has led to various economic, social, environmental, and physical impacts, some of which are positive, while others are negative. In the economic dimension, tourism has generated employment and increased income, but its negative effects, including rising prices of goods, land speculation, and increased construction, have not been economically successful. In the social dimension, positive effects such as increased local attachment, familiarity, and increased interaction between rural residents and tourists were observed. In the environmental and physical factors, tourism has contributed to rural awareness of environmental conservation and improved service infrastructure. The impact coefficients obtained between tourism development and each of the four examined components are as follows: economic (0.94), physical (0.91), environmental (0.88), and social (0.79). Based on these results, in the studied villages, the greatest impact of tourism development can be in the economic and physical dimensions.

4. Discussion and Conclusion

According to the findings of the research, all the path coefficients show high values, the intensity of which is more about the factor loadings of the observed variables of the economic and physical dimension scales than other scales, the influence coefficient obtained between tourism development and each of the four components The examined are: economic (0.94), physical (0.91), environmental (0.88) and social (0.79). Based on this, in the studied villages, the economic and physical aspects can have the greatest impact on rural development. Among the most important effects of tourism in rural areas from the social dimension, social participation, place belonging and protection of intangible heritage have the most effects on tourism development. From the economic aspects of tourism in rural areas, employment, income and investment are the most important economic effects of tourism-on-tourism development. Among the physical effects of tourism in rural areas, access to services and facilities has the highest correlation coefficient among the physical effects. Also, the destruction of resources and the protection of natural heritage are the most important environmental effects of tourism in the regions, some of which have positive and some negative aspects. According to the evaluations of tourism in the economic field, tourism has created employment and increased income, but its negative effects, such as the increase in the price of goods, land and housing, land speculation, and the increase in construction, especially in garden lands, have been economically successful. has not done But in the social fields, tourism has had many positive effects, such as increasing the belonging of villagers to their village, increasing the familiarity of villagers' interactions with tourists, and transferring ideas to rural areas, reducing migration, and improving individual and public health conditions. Therefore, tourism has been successful in the social context. From an environmental and physical point of view, tourism has made the villagers aware of preserving the environment and increasing service infrastructures, but it has brought many negative effects such as environmental pollution by tourists, change of use and encroachment on gardens. Based on the surveys, it was found that tourists mostly go to rural areas to use natural attractions such as Khabar National Park, caves, bird habitats, etc. These facilities and cultural and historical attractions rarely enter rural areas. Therefore, taking the necessary measures and providing more facilities and services, increasing advertisements and more awareness of tourists from the villages of the region can cause favorable economic, social and environmental effects and lay the foundation for the development of tourism in the villages of the city, and considering the high volume of tourism that The city faces it especially in the spring and winter season, it is possible to help the socio-economic development of the villages with correct and principled planning.

How to cite this article:

Dehghani, N., Ahmadi, M., & Farahani, H. (2024) Investigating the effects of tourism on rural areas; The case study of the central part of Baft County. *Village and Space Sustainable Development*. 5(3), 104-130. [10.22077/vssd.2024.7042.1218](https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7042.1218)

فصلنامه روستا و توسعه پایدار فضا

دوره پنجم، شماره سوم، پاییز نوزدهم، پاییز ۱۴۰۳، شماره صفحه ۱۰۴-۱۳۰

<https://doi.org/10.22077/vssd.2024.7042.1218> doi

بررسی اثرات گردشگری بر مناطق روستایی؛ مورد مطالعه بخش مرکزی شهرستان بافت

ندا دهقانی^{۱*}، منیژه احمدی^۲، حسین فراهانی^۳

۱. دانشجوی دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

۲. استادیار رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

۳. دانشیار رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

* نویسنده مسئول، ایمیل: n_dehghani69@yahoo.com

چکیده:

رونق گردشگری در مناطق روستایی باعث رشد اقتصادی ساکنان می‌شود در حالی که گردشگری پیامدهای مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی را به همراه دارد که در صورت ادامه یافتن آثار منفی گردشگری می‌تواند مانعی اساسی بر سر راه توسعه روستاها باشد. در این پژوهش آثار اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی گردشگری را بر توسعه روستایی شهرستان بافت بررسی شد. جامعه آماری، ۲۵۱۲ خانوار روستاهای شهرستان بافت می‌باشد که بر پایه فرمول کوکران، ۳۳۳ خانوار با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد. ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه‌ای بود که روایی آن از طریق آلفای کرونباخ بررسی شد ($\alpha = 0/9$). تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و Amos انجام شد. به منظور بررسی برازش مدل اندازه‌گیری سازه اثرات گردشگری بر توسعه روستایی، داده‌های گردآوری شده با نرم افزار Amos، روش‌های آماری T و پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه گردشگری در محدوده مورد مطالعه در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و کالبدی اثراتی را موجب شده است که برخی جنبه مثبت و برخی جنبه منفی داشته‌اند. گردشگری در زمینه اقتصادی، باعث اشتغالزایی و افزایش درآمد شده اما اثرات منفی آن از جمله افزایش قیمت کالاها، سوداگری زمین و افزایش ساخت و ساز بوده است که از نظر اقتصادی موفق عمل نکرده است. در زمینه اجتماعی، اثرات مثبتی همچون افزایش تعلق مکانی، آشنایی و افزایش تعامل روستاییان با گردشگران و... داشته است. درعامل زیست‌محیطی و کالبدی موجب آگاهی روستاییان به حفظ محیط زیست و افزایش زیرساخت‌هایی خدماتی شده است. ضریب تأثیر بدست آمده بین توسعه گردشگری و هر کدام از چهار مؤلفه مورد بررسی عبارتند از: در بعد اقتصادی (۰/۹۴)، کالبدی (۰/۹۱)، زیست‌محیطی (۰/۸۸) و اجتماعی (۰/۷۹). بر این اساس، در روستاهای مورد مطالعه بیشترین تأثیر را بعد اقتصادی و کالبدی می‌تواند بر توسعه گردشگری داشته باشد.

واژگان کلیدی:

توسعه، گردشگری روستایی، شهرستان بافت.

تاریخ ارسال:

۱۴۰۲/۰۹/۲۳

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۱۰/۲۴

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۱۱/۲۶

۱- مقدمه

در دهه های اخیر، بخش گردشگری به دلیل توانایی در ایجاد درآمد، اشتغال و مالیات، یکی از برجسته ترین بخشها در اقتصاد جهانی است (پرز-کالدرون، پریئو-بالستر، میگل-بارادو، و میلانز-مونترو^۱، ۲۰۲۰). گردشگری در سطح جهانی شناخته شده است زیرا به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور کمک می کند (براتی^۲، ۱۹۹۰، ۴۶۲). و به عنوان منبع اصلی رشد اقتصادی محسوب می شود (اشرفی، هادی^۳، ۲۰۱۹، ۷۳). در ارتباط با مناطق روستایی، امروزه گردشگری روستایی ابزاری برای تجدید حیات روستایی است (جعفری، رسولی منش، و تون لونیک^۴، ۲۰۱۵، ۱۷). گردشگری روستایی یکی از حوزه های نسبتاً جدید در توسعه روستایی است که می تواند فرصت ها و امکاناتی را به ویژه برای اشتغال و درآمد روستایی فراهم کند و در احیاء و نوسازی نواحی روستایی مؤثر باشد. اهمیت گردشگری در فرایند توسعه روستایی، در بسیاری از کشورها تأیید شده است. اکنون گردشگری روستایی، صنعتی محسوب می شود که به طور بالقوه از پایداری برخوردار است (حسینی، منشی زاده، رضویان، و مرید السادات، ۱۳۹۸، ۶۱۰). در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم، مناطق روستایی با کارکرد سنتی چون کشاورزی، دامداری و ماهیگیری، از مناطق توسعه نیافته محسوب می شوند؛ که این عقب ماندگی برمی گردد به ضعف بنیه برنامه ریزی در این گونه کشورها، که نتایج زیانباری از جمله: مهاجرت، رشد انگلی شهرها، حاشیه نشینی و غیره را به همراه دارد. اما می توان با پرداختن به گردشگری و فعال کردن این صنعت در روستاها، به عنوان گردشگری روستایی، راهبردی برای توسعه روستاها در این گونه کشورها گام برداشت (کریمی و محبوب فر، ۱۳۹۱، ۷).

با توجه به اهمیت گردشگری در فرایند برنامه ریزی توسعه روستایی، توجه به آن در برنامه ها و طرح های توسعه روستایی، به ویژه طرح های محلی بسیار اهمیت دارد (حسنوند، ۱۳۹۰، ۱۸۸). به همین دلیل توسعه گردشگری روستایی می تواند در اکثر کشورهای در حال توسعه یافته به عنوان فعالیت مکمل بالقوه برای جوامع روستایی مرسوم شده و محرکه ای برای پیشرفت روستاها باشد (بائورن^۵، ۲۰۱۱، ۴۳۸). در حقیقت گردشگری می تواند اثرات متفاوتی بر جوامع بگذارد و این مسائل به ویژه در کشورهای در حال توسعه بسیار مهم است (باجرامی، رادوساواک، سیمبالیویک، ترتیاکوا، و سیرومیاتیکیووا^۶، ۲۰۲۰). توسعه گردشگری در مناطق روستایی با هدف حل برخی از مشکلات مانند بازگشت مهاجرت از مناطق شهری به منطقه مبدأ (سامانتارای^۷، ۲۰۱۶). افزایش ثبات جمعیت فعال از طریق بهبود شرایط زندگی (گرجیک، ۲۰۱۷)، فراهم آوردن شرایط برای فعالیت های اقتصادی و تجاری جدید (نویمایر و پولرمن، ۲۰۱۴، مک آریوی و مک دونا^۸، ۲۰۱۰)، و حفاظت از محیط طبیعی و فرهنگ محلی (نیوپان و پودل، ۲۰۱۱، جیامپیکولی، کالیس^۹، ۲۰۱۲)، به عنوان منابع جذب گردشگر است. رشد متعادل مناطق روستایی به وسیله گردشگری تنها در صورتی محقق می شود که بهبود شرایط زندگی جامعه محلی یک هدف بلند مدت بوده و از طریق منافع اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی بیان شود. از این رو در سالهای اخیر به دلایل مختلف اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی، گردشگری به عنوان ابزاری برای افزایش توسعه نواحی روستایی که از لحاظ اقتصادی و اجتماعی در تنگنا و انزوا هستن، مورد توجه است (افتخاری و پورطاهری، ۲۵، ۱۳۹۰). جاذبه ها، امکانات و قابلیت های توسعه گردشگری در نواحی روستایی کشور ما بسیار متنوع و

¹ Pérez-Calderón, Prieto-Ballester, Miguel-Barrado & Milanés-Montero

² Bharti

³ Ashrafi & Hadi

⁴ Jaafara., Rasoolimanesh & Tuan Lonik

⁵ Baoren

⁶ Bajrami, Radosavac, Cimbaljević, Tretiakova, & Syromiatnikova

⁷ Samantaray

⁸ Grgi'c

⁹ Neumeier & Pollermann, McAreavey & McDonagh

¹⁰ Nyaupane & Poudel, Giampiccoli & Kalis

گسترده است، اما تاکنون این جاذبه‌ها چندان شناخته و معرفی نشده‌اند و بهره‌برداری لازم از آن‌ها به عمل نیامده است. کارشناسان صنعت گردشگری معتقدند که از نظر ظرفیت‌های گردشگری، ایران جزء ده کشور اول جهان به شمار می‌رود، درحالی که سهم ایران در صنعت گردشگری از درآمد بازارهای بین‌المللی بسیار اندک است. با اندکی تعمق، می‌توان به این حقیقت پی برد که صنعت گردشگری در ایران، چنان‌که باید و شاید، در افزایش درآمد و بهبود شرایط اقتصاد ملی و ناحیه‌ای موفق نبوده است (فراهانی فراهانی، عینالی، مرادی ۱۳۹۸، ۹۱). موفقیت صنعت گردشگری بستگی به شناخت و درک و فهم کیفیت حمایت ساکنان محلی و میزبان دارد. با اینکه گردشگری یک فعالیت منابع پایه است و به خدمات ارائه شده و جاذبه‌های دیدنی بستگی دارد اما توسعه موفقیت‌آمیز آن تا حد زیادی مستلزم میهمان‌نوازی و استقبال از سوی جامعه محلی و میزبان دارد. به طوری که، بی‌علاقگی و کج‌خلقی‌های جامعه محلی و میزبان نهایتاً به گردشگران منتقل خواهد شد که این امر خود نیز منجر به عدم تمایل گردشگران برای بازدیدهای بعدی و تبلیغات منفی می‌گردد. از این رو، درک و فهم واکنش جامعه محلی و میزبان از اثرات گردشگری برای دستیابی به حمایت‌های ایده‌آل جوامع روستایی برای توسعه پایدار گردشگری امری ضروری است (گورسوی، ۲۰۰۲، ۸۳).

با توجه به اینکه در کشورمان بیش از ۳۰ درصد جمعیت در مناطق روستایی زندگی می‌کنند، کشاورزی، دامپروری نمی‌تواند اشتغال و درآمد کافی برای جمعیت روستایی فراهم نماید. لذا گسترش گردشگری به عنوان یک راهبرد جدید در زمینه توسعه روستایی می‌تواند نقش مهمی در متنوع‌سازی اقتصاد جوامع روستایی ایفا نماید و زمینه ساز ایجاد فرصت‌های جدید از جمله ایجاد اشتغال سودآور در بخش‌های غیر کشاورزی، افزایش درآمد و کاهش تفاوت‌های درآمدی بین روستائیان و شهرنشینان، کاهش مهاجرت روستائیان به شهرها و کم کردن مشکلات و مسائل شهرهای بزرگ را فراهم سازد.

سکونتگاه‌های روستایی شهرستان بافت، یکی از تفرجگاه‌های استان کرمان است که با وجود رودخانه، هوای سالم و جاذبه‌های طبیعی و کوهستانی زیبا، از قدرت جذب گردشگر در فصول مختلف سال برخوردار است و به دلیل کوهستانی بودن این شهرستان که تعدیل هوا را به دنبال دارد، میزان جمعیت قابل ملاحظه‌ای را به این شهرستان می‌کشاند. این شهرستان دارای پتانسیل‌های بالقوه‌ای از نظر طبیعی و انسانی برای جذب گردشگر است، اما به رغم سابقه تاریخی و توانهای بالقوه، توسعه این شهر متناسب با توانمندی‌ها و ظرفیت‌های آن صورت نگرفته است. توانهای بالقوه و جاذبه‌های متعدد گردشگری و توسعه این صنعت می‌تواند عامل مهم و تأثیرگذاری در رشد و توسعه و محرک خوبی در توسعه اقتصادی روستاهای هدف گردشگری شهرستان باشد. وجود پارک ملی خبر که ثبت در یونسکو است و جاذبه‌های طبیعی فراوان دیگر این قابلیت در شهرستان ایجاد کرده که مکانی برای گردشگران داخلی و خارجی تبدیل شود. اما دستیابی به این مزایا و مطلوبیتها زمانی امکان پذیر خواهد بود که با برنامه ریزی صحیح و متمرکز، بستر لازم برای این کار فراهم شود. شناخت وضع موجود گردشگری شهرستان و محدودیتها و کمبودها و برنامه ریزی مناسب در این خصوص میتواند آینده بهتری را برای دسترسی مناسب به فرصتها و امکانات توسعه گردشگری برای شهرستان بافت به ارمغان آورد. با توجه به اهمیت گردشگری در مناطق روستایی این پژوهش به بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست‌محیطی گردشگری در روستاهای بخش مرکزی شهرستان بافت و همچنین مطالعه اثرات مثبت و منفی گردشگری در توسعه این روستاها می‌پردازد.

۲- بنیان نظریه‌ای

در دنیای رقابتی امروز، گردشگری، از مهمترین صنعت‌ها برای توسعه‌ی جوامع محسوب می‌شود و به عنوان فعالیت اجتماعی نسبتاً جدیدی که اخیراً به عنوان پدیده‌ی جهانی پدیدار شده به بزرگترین و پر منفعت‌ترین صنایع در اقتصاد جهان تبدیل شده است (اویسال، سیرگی، وو و کیم^۱، ۲۰۱۶، ۳۴۲). بسیاری از کشورهای کم درآمد از این صنعت برای توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی استفاده می‌کنند (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۸، ۹۱). لوپس ترنر گردشگری را امید بخش‌ترین و پیچیده‌ترین فعالیتی می‌داند که جهان سوم با آن روبه‌روست و معتقد است گردشگری بیش‌ترین قابلیت را برای جایگزینی دیگر فعالیت‌های درآمدزا در این کشورها داراست (اولینی^۲، ۲۰۰۳). گردشگری به مجموع فعالیتی اطلاق می‌شود که در جریان مسافرت یک گردشگر اتفاق می‌افتد. این فرآیند شامل هر فعالیتی نظیر برنامه‌ریزی سفر، مسافرت به مقصد، بازگشت و حتی یادآوری خاطرات آن نیز می‌شود. هم‌چنین فعالیت‌های را که گردشگر به عنوان بخشی از سفر انجام می‌دهد نظیر خرید کالا و تعامل میان میزبان و میهمان را نیز در بر می‌گیرد (وزین، برقی، طباطبایی، ۱۳۹۷، ۱۰۷). هلمان^۳ (۲۰۱۱) گردشگری را به عنوان یک پدیده اجتماعی در ایجاد مکان‌ها و فرهنگ‌ها می‌داند، که ماهیت چند بعدی دارد و نقش عمده‌ای در توانمندسازی و تغییرات اجتماعی-اقتصادی سیستم جامع دارد و همچنین بستری برای فعالیت شرکت‌های کوچک گردشگری است (قربانی، زادولی، و زادولی خواجه، ۱۳۹۳، ۱۰۶). امروزه گردشگری به عنوان یک مکانیسم حیاتی توسعه پایدار در مناطق بومی روستایی شناخته شده است (کامپون-سرو، فولگادو-فرناندز، هرناندز-مگولون^۴، ۲۰۱۷، ۱).

(استپانووا^۵، ۲۰۲۳) نیاز است که گردشگری روسیه با روندهای مدرن جهانی مطابقت داشته باشد تا رقابت پذیری آن در بازار خدمات توریستی افزایش یابد. فدراسیون روسیه فرصت‌های زیادی برای توسعه فعالیت‌های گردشگری در مقیاس بزرگ دارد. بنابراین، انجام فعالیت‌هایی در منطقه نه تنها با هدف ایجاد یک محیط گردشگری در دسترس و راحت، بلکه برای توسعه مناطق اولویت دار فعالیت گردشگری در مناطق روستایی ضروری است. (لستر پلگرین نارانجو^۶، ۲۰۲۲)، گردشگری روستایی به عنوان موتوری برای فعال سازی مجدد اجتماعی-اقتصادی است هدف از این تحقیق تعیین پتانسیل توسعه گردشگری روستایی و گردشگری کشاورزی در شهرداری کامجویی در استان ویلا کلارا در کوبا است. نتایج نشان داد که این قلمرو دارای جاذبه‌های طبیعی بهره‌بردار نشده و پتانسیل بالایی برای گردشگری روستایی و گردشگری کشاورزی است. هیچ محصولی در منطقه شناسایی نشد که نشان دهنده رقابت مستقیم برای این روش‌ها باشد و اراده سیاسی و اجتماعی برای ترکیب بخش‌های کشاورزی و گردشگری وجود دارد. نتیجه‌گیری شد که گردشگری روستایی و گردشگری کشاورزی جایگزین جدیدی برای فعال کردن مجدد اقتصاد مناطق روستایی و ایجاد ارزش افزوده برای کارهای کشاورزی است (کوفی پوکو کوان بافور^۷، ۲۰۲۰). گردشگری یک منبع درآمدزای مهم و منبع اشتغال در بسیاری از کشورها است. در بسیاری از مستعمرات اروپایی سابق، برخی از مکان‌ها و رویدادهای تاریخی هنوز هزاران بازدیدکننده را جذب می‌کند که دوست دارند اطلاعات دست اول را دریافت کنند، براساس مطالعه نشان داده شده که جشنواره آپو به عنوان یک گردشگری تأثیر مثبت بر توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور داشته است، و این مقاله به مقامات محلی توصیه می‌کند که

¹ Uysal, Sirgy, Woo, & Kim

² Avelini

³ Helman

⁴ Campón-Cerro, Folgado-Fernández, Hernández-Mogollón,

⁵Stepanova

⁶ Lestter Pelegrín Naranjo

⁷ Kofi Poku Quan-Baffour

جاذبه را برای گردشگری جذاب تر کنند تا به بازآفرینی اقتصادی-اجتماعی روستا کمک شود (سو، وال، وانگ و جین،^۱ ۲۰۱۹). بهبود در تنوع معیشت ساکنان مقاصد گردشگری روستایی در چین، با اتخاذ استراتژی چند فعالیت و بهره‌گیری از روابط هم افزایی بین گردشگری و سایر منابع درآمد حاصل شد، و به این ترتیب، پایداری کلی معیشت افزایش یافته با این حال، یک شکاف درآمد در جامعه به وجود آمده است که چنین خطرات اجتماعی توسط دولت محلی مورد توجه قرار نگرفته است. جدا از بخش کشاورزی، مناطق روستایی فرصت‌های شغلی زیادی را برای ساکنان محلی فراهم نمی‌کنند. در عین حال، یکی از ارزشمندترین مزیت‌های رقابتی مناطق روستایی نسبت به شهرها این است که آنها به طور هماهنگ ارزش‌های طبیعی و فرهنگی را به ترکیبی از جاذبه‌های منحصر به فرد تبدیل می‌کنند. گردشگری ابزاری مؤثر در جذب سرمایه‌گذاری و ارتقا علاقه به شیوه‌های زندگی روستایی، سنت‌ها و هویت‌های محلی مناطق روستایی است (تروخاچف،^۲ ۲۰۱۵، ۳۰۵۳). توجه بیشتر به توسعه از کشاورزی به توسعه گردشگری در مناطق بومی روستایی متمرکز شده است تا تأثیراتی مانند فعال‌سازی اقتصادی، تولید درآمد و اشتغال، ایجاد زیرساخت‌های عمومی، حفظ فرهنگ و حفاظت از طبیعت ایجاد شود (چانگ، چین، چنگ، و چن،^۳ ۲۰۱۸). جوامع روستایی می‌توانند توسعه گردشگری را به عنوان پشتوانه‌ای مثبت برای فرصت‌های شغلی جدید، بهبود وضعیت رفاهی و زندگی، ارتقا زیرساخت‌های روستایی و فراهم آوردن امکانات جدید تفریحی درک کنند (مورسان، هارون، آریون، ارویان، دومیتراس، میهای و چیسویدیان،^۴ ۲۰۱۹). با ورود گردشگران به مناطق روستایی میزان دانش و آگاهی روستاییان بالا رفته و متعاقب آن گرایش روستاییان نسبت به یکدیگر افزایش پیدا کرده و در نتیجه میزان تعامل اجتماعی آنها در مدیریت پایدار روستا بالایی رود- (دوداس،^۵ ۲۰۱۹). بنابراین گردشگری روستایی تبدیل به عاملی جدید برای توسعه روستایی، رسیدن به جریان گردشگران به این مناطق و کمک به توزیع فضایی و زمانی بهتر این جریان‌ها شده است. همچنین گردشگری روستایی میزان سوددهی مناطق غیر شهری را از طریق افزایش درآمد، بالابردن کیفیت زندگی ساکنین، بهبود زیرساخت‌ها و سطح اشتغال و ارتقاء دیگر فرصت‌ها تقویت نموده است (کامپون-سرو، هرماندز-موگولون، آلوز،^۶ ۲۰۱۶). دیدگاه‌های متفاوتی در تعریف گردشگری روستایی وجود دارد. آلمخامدوا و ویلنسکایا^۷ (۲۰۱۳)، از گردشگری روستایی به عنوان نوعی گردشگری یاد می‌کنند که اقامت دائم گردشگران در مناطق روستایی را به منظور گذراندن تعطیلات و یا مشارکت با فعالیت‌های کشاورزی تسهیل می‌کند. فنال،^۸ (۲۰۰۳) گردشگری روستایی را با گردشگری مزرعه‌ای شناسایی می‌کند، جایی که بخش عمده‌ای از تجربه گردشگری در محیط فرهنگی مزارع بنا شده است. با این حال، گردشگری روستایی تنها محل اقامت در مزارع نیست. همانطور که ایولگا و اروخین^۹ (۲۰۱۳) بیان کردند، چنین رویکردی منطقه‌ای به گردشگری روستایی فرصت‌های توسعه پایدار را محدود می‌کند و با نیازهای واقعی جوامع روستایی مطابقت و هم‌خوانی ندارد. رویکرد آنها به گردشگری روستایی سفری اختصاصی به مناطق روستایی با اکوسیستم‌های نسبتاً دست‌نخورده و مجتمع‌های قومی - فرهنگی نسبتاً آشفته است که تأثیر مستقیمی بر توسعه روستایی دارند. به دنبال این ایده، ایولگا^{۱۰} (۲۰۱۴) گردشگری روستایی را نوعی فعالیت تعریف می‌کند، مربوط به سازماندهی سفرهای اختصاصی به مناطق روستایی، که یک محصول پیچیده گردشگری (محل

¹ Su, , Wall, Wang, and Jin

² Trukhachev

³ Chang, Chien, Cheng, & Chen

⁴ Muresan, Harun, Arion, Oroian, Dumitras, Mihai, & Chiciudean

⁵ , Dodds

⁶ Campon-Cerro, Hernandez-Mogollon, Alves

⁷ Almukhamedova & Vilenskaya

⁸ Fennel

⁹ Ivolga & Erokhin

¹⁰ Ivolga

اقامت، وعده های غذایی، خدمات گردشگری و سرگرمی) را به گردشگران ارائه می دهد، منعکس کننده و حفظ کننده موارد طبیعی و فرهنگی است. و مزایای اقتصادی برای جوامع میزبان از طریق توسعه فرصت های شغلی و منابع درآمد جایگزین برای جمعیت محلی را تضمین می کند.

اساساً گردشگری یک فعالیت پایه است و جنبه های اقتصادی گردشگری بسیار بااهمیت تلقی می گردد، بنابراین در این قسمت به بررسی نظریه های توسعه گردشگری می پردازیم:

ویلیامز و کاپاس^۱ (۲۰۱۵) معتقد هستند که پذیرش عمومی و رشد صنعت گردشگری زمانی به سرعت روی می دهد که گردشگری به عنوان جزئی از سیاست های کلان توسعه مطرح باشد؛ و بدون حمایت ذینفعان جامعه گسترش گردشگری با روشی پایدار تقریباً غیرممکن است؛ و حمایت از ذینفعان می تواند منجر به مشارکت محلی و حفاظت از منابع طبیعی گردد، همچنین موفقیت صنعت گردشگری بستگی به شناخت و درک و فهم ساکنین محلی دارد. بااینکه گردشگری یک فعالیت پایه است و به خدمات ارائه شده و جاذبه های دیدنی بستگی دارد اما توسعه و موفقیت آن تا حد زیادی مستلزم میهمان نوازی و استقبال از سوی جامعه محلی و میزبان دارد.

همچنین ویلیامز و کاپاس معتقدند از طریق گردشگری، اکثر مناطق روستایی می توانند خود را از نظر اقتصادی و اجتماعی در محیط پویا جهانی تنظیم کنند و سبب افزایش تمرکز بر روی گردشگری توسط هر دو توسعه دهندگان محصول گردشگری، برنامه ریزان و جوامع روستایی برای رسیدن به رشد اقتصادی و توسعه باشد (گارتنر^۲، ۲۰۰۸). همچنین انگاره یک مقصد گردشگری، نقش و تأثیر مهمی در فرآیند تصمیم گیری، انتخاب مقصد و رفتار گردشگر دارد. نمی توان از نظر دور داشت که برداشت و نگرش گردشگران نقش مهمی در فرآیند تصمیم گیری برای سپری کردن تعطیلات ایفا می کند.

واسکانسیلوس کامپاس^۳ معتقد است که گردشگری می تواند به عنوان ابزاری برای نیل به توسعه اقتصادی در مناطق پیرامونی از طریق مسافرت گردشگران ثروتمند از مراکز شهری به پیرامونی، مبادله ارز خارجی و ایجاد شغل باشد؛ و گردشگری سبب افزایش درآمد و توسعه اقتصادی در جوامع میزبان می گردد و عوامل زیر را در جذب درآمد مکان های گردشگری تأثیرگذار می داند:

- محرک ها و محدودیت های سیاسی (مانند خط مشی های مالیاتی و سرمایه گذاری های خارجی)
 - منابع، تسهیلات و رفاه به شکل همچون جاذبه ها، حمل و نقل، بیمارستان، سرویس های پزشکی و خدمات دیگر
 - خصوصیات بازار به شکل همچون سلیقه ها و درخواست های دیدار کنندگان
 - ثبات سیاسی
 - مهارت های منابع انسانی
 - اثرات اقتصادی گردشگری به صورت مستقیم و غیرمستقیم سبب افزایش درآمد در اقتصاد محلی می گردد.
- با توجه به نظر واسکانسیلوس کامپاس که گفته شد گردشگری قابلیت فراوانی در پویایی بخشیدن به توسعه اقتصادی- اجتماعی از طریق کاهش بیکاری، ایجاد درآمد و ارتقای سطح رفاه جامعه محلی و به تبع آن کاستن از چالش های توسعه روستایی دارد؛ بنابراین از طریق تنوع بخشی به فعالیت های جامعه میزبان و ایجاد فرصت های شغلی و درآمدی به طور مستقیم و غیرمستقیم، افزایش تبادلات فرهنگی و مزایای اجتماعی ناشی از آن، منجر به بهبود زیرساخت ها و خدمات عمومی در مناطق روستایی شده است، از این نظریه می توان به عنوان نظریه مهمی برای اثرات گردشگری در این منطقه استفاده کرد.

¹ Williams Kapas

² Gartner

³ Vassencillos Campos

به طور کلی گردشگری روستایی عبارت از فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی و پیرامون آنها که در بردارنده آثار (مثبت منفی) برای محیط زیست روستا (انسانی - طبیعی) می‌باشد. بدیهی است این چنین - برداشتی از گردشگری روستایی می‌تواند زمینه‌های مختلف فعالیت‌های گردشگری همچون: سکونت-گاه‌ها، رویدادها، جشنواره‌ها، ورزش‌ها و تفریح‌های گوناگون را در بر گیرد که در محیط روستا شکل می‌گیرند (رستمی و احسانی فر، ۱۳۹۷، ۷۴). از نظر اسنیسکا^۱ (۲۰۱۴) گردشگری روستایی از دو جنبه اهمیت دارد: ۱- گردشگری روستایی مزایای اقتصادی و اجتماعی برای نواحی بیرون از شهر ایجاد می‌کند. این نوع گردشگری فعالیتی جذاب برای جوانان می‌باشد و همچنین منبعی برای سودآوری مردم کشور به شمار می‌رود. ۲- گردشگری روستایی عاملی مهم در حفظ و نگهداری طبیعت، فرهنگ و ارزش‌های سنتی است. گردشگری اهمیت ویژه‌ای به حفاظت، بازسازی کاخ‌های قدیمی و پژوهش‌های اجتماعی و تاریخی می‌دهد و همچنین اعضای جامعه را به طبیعت و تاریخ سرزمین‌های دیگر علاقه‌مند می‌سازد. اثرات گردشگری، نتایج حاصل از یک فرآیند پیچیده بین گردشگران، میزبانان و سکونتگاه‌های میزبانان است (قادرمرزی، جمینی، جمشیدی، ۱۳۹۴، ۱۱۴). برخی مطالعات ثابت کرده است که فعالیت‌های گردشگری تأثیرات مثبتی را در مناطق روستایی ایجاد می‌کند، از جمله رشد اقتصادی، تنوع اقتصادی، ثبات جمعیتی (ایبانسکو، استولریو، مونته‌انو و یاسو^۲، ۲۰۱۸، ۱)، افزایش ارزش اقتصادی برای محصولات غذایی و تحریک توسعه کشاورزی (رابرتز، هال و موراک، ۲۰۱۷، جوانگ، ۲۰۲۰)، بهبود رفاه اقتصادی - اجتماعی، ایجاد یا رشد شرکت‌های محلی جدید (دفتر بین‌المللی کار، ۲۰۱۳)، اشتغال زنان و آنها همچنین از رشد صنایع دستی محلی حمایت می‌کنند (بهرامی، نوری، ۲۰۱۳، ۴). (گردشگری همچنین به افزایش کیفیت کلی زندگی ساکنان کمک می‌کند (وو، کیم و اویسال، ۲۰۱۵، لین، ۲۰۱۷). در حقیقت، گردشگری مکانیسم شناخته شده‌ای برای حفظ جمعیت است، به ویژه برای جوانان (نسبت به پدیده‌های مهاجرپذیری آسیب پذیرتر است) به دلیل ظرفیت تولید سریع شغل‌های جدید و نبود استانداردهای بالا برای آن مشاغل بعلاوه، نیروی انسانی استخدام شده در جهانگردی نیاز به تبدیل ارزان‌تر از بخش‌های موجود (به عنوان مثال کشاورزی، صنایع پایین یا صنعتگری) دارد. بنابراین جای تعجب نیست که در مناطق رو به کاهش جمعیتی از جنوب اروپا، هنگامی که فعالیت‌های گردشگری شروع به شکوفایی می‌کنند، بازگشت مهاجرت مشاهده می‌شود، اگرچه گاهی اوقات می‌توان توسعه گردشگری را دوگانه یا حتی با اثرات کوتاه مدت توصیف کرد (ایبانسکو و همکاران، ۲۰۱۸، ۲). در عین حال، توسعه فعالیت‌های گردشگری و مقصد گردشگری می‌تواند به دلیل هزینه‌های اجتماعی - فرهنگی و زیست محیطی تأثیرات منفی بر جامعه میزبان بگذارد (مارین و گودجا، ۲۰۱۷، نمیرشی و کراسیون، ۲۰۱۴). تأثیرات مثبت اقتصادی عمدتاً از درآمد مستقیم، اشتغال به صنعت گردشگری، درآمد ارزی، افزایش سرمایه گذاری دولتی و خصوصی و اضافی شخصی حاصل می‌شود (اویسال، ۲۰۱۲، میسون، ۲۰۰۸، کانتاولا-جوردا و بالاگوئر، ۲۰۰۲). تأثیرات اقتصادی منفی عمدتاً در تورم، افزایش هزینه‌های زندگی و فصلی منعکس می‌شوند. در حالی که درآمد گردشگری ممکن است جاذبه‌های موجود را بهبود بخشد یا به سرمایه گذاری‌های جدید در مقاصد کمک کند، تأثیرات نامطلوب زیست محیطی عمدتاً در انعطاف پذیری گردشگران مانند تخریب محیط زیست، آلودگی و مشکلات ازدحام مشاهده می‌شود. توسعه گردشگری باعث بهبود خدمات اجتماعی بهتر یا اضافی می‌شود، هویت فرهنگی محلی و رفاه کلی ساکنان را افزایش می‌دهد. محققان مختلف میزان جرم و جنایت،

¹ Sniska

² Ibănescu, Stoleriu, Munteanu, & Iațu

³ Roberts. Chuang

⁴ Bahrami & Noori

⁵ Woo, Kim, & Uysal. Lin

⁶ Marin & Godja, Nemirschi & Craciun

⁷ Uysal Mason, Cantavella-Jorda & Balaguer

تخریب اخلاقیات، استثمار فرهنگی، ازدحام و استفاده بیش از حد از منابع را همراه با توسعه گردشگری یافتند (پیترز، چان و لگرر^۱، ۲۰۱۸، ۳-۲). به گفته باتلر و کلارک، ارتقا گردشگری تأثیر مثبتی بر اقتصاد قوی و روستایی دارد، در حالی که در اقتصاد ضعیف روستایی، توزیع درآمد و اشتغال نامتعادل را افزایش می دهد، علی رغم این واقعیت که درک مثبت از توسعه گردشگری می تواند در مناطق سطوح پایین تا متوسط توسعه. چانگ اظهار داشت که گردشگری فقط می تواند فشار رکود روستاها را کاهش دهد (ایبانسکو و همکاران، ۲۰۱۸، ۲). (باوم، ۲۰۱۱^۲) معتقد است که، خارج از مکان های گردشگری سنتی و دور از شهرهای بزرگ، گردشگری برای حمایت از متنوع سازی اقتصاد روستایی به اندازه کافی قدرتمند نیست، و مهم ترین عامل برای دستیابی به توسعه، حتی مهم تر از میراث محلی قابلیت دستیابی است (ایات، ایبانسکو، استولریو و مونته آنو^۳، ۲۰۱۸). میسون و چین^۴ (۲۰۰۰) در تحقیقی اثرات گردشگری را ایجاد شغل، ایجاد خدمات جدید محلی، تشویق سرمایه اجتماعی، تهیه تسهیلات اجتماعی، آلودگی های صوتی، ترافیک، کاهش میزان جرم و جنایت، افزایش راندگی در حین مستی و کاهش در کیفیت روستاها را بیان کردند. بیرد، باسلی و درنبرگر^۵ (۲۰۰۹) آثار گردشگری روستایی را در اثرات منفی بلندمدت بر محیط زیست، افزایش کیفیت زندگی، بهبود نما و ظاهر جامعه، فرصت سازی برای ساکنان محلی، بهبود اقتصاد محلی، افزایش جرم و جنایت، افزایش مالیات ها و افزایش ترافیک نشان دادند. مهمترین اثرات مثبت گردشگری روستایی را افزایش درآمد، بهبود شرایط اقتصادی، بهبود کیفیت زندگی، بهبود امکانات آموزش و تقویت محیط زیست طبیعی، و اثرات منفی آن را آلودگی محیط زیست، کاهش تماس های اجتماعی، سروصدا و خیابان های کثیف نشان می دهند کاناسکاران، رامچاندرا، یاکوب و شویب^۶ (۲۰۱۱) در تحقیقی مشابه اثرات مثبت و منفی گردشگری روستایی را در ۹ عامل زیست محیطی، قابلیت های بهتر پذیرایی، اقتصادی، دانش کارآفرینی، مزایای اجتماعی فرهنگی، ازدحام جمعیت، آگاهی، محدودیت ها و موضعات مربوط به زمین زراعی نشان دادند. چانگ^۷ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان «نگرش ساکنان محلی به گردشگری روستایی در تایوان» ضمن مقایسه دو الگوی اصلی گردشگری در تایوان، به بررسی اثرات گردشگری روستایی از دیدگاه جامعه میزبان پرداخته و نگرش آنها را نسبت به گردشگری روستایی تحلیل نموده است. نتایج حاکی از وجود تفاوت بین الگوی گردشگری به لحاظ اثرات اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و اقتصادی است. آنونلا و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان مزایا و محدودیت های توسعه گردشگری در مناطق روستایی در منطقه آمپوئی رومانی به این نتیجه رسیدند که گردشگری روستایی به جذب ارز خارجی و منابع مالی داخلی، توسعه ی سرمایه گذاری، استفاده از دانش جدید و تحریک اقتصاد محلی کمک می کند و باید توسعه گردشگری در مناطق روستایی با راهبرد برنامه ریزی شده هدایت می شود و آثار منفی آن بر طبیعت، محیط زیست و محیط اجتماعی - فرهنگی محدود شود. یانگ^۸ (۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان «توسعه گردشگری و کیفیت زندگی» نشان داد چگونه با ورود صنعت گردشگری استانداردهای زندگی روستاییان بهبود می یابد. یافته های پژوهش نشان می - دهد که گردشگری روستایی به عنوان صنعتی برای رشد، پتانسیل بالایی دارد و برای ایجاد یک عملکرد موفق نیاز هست که برنامه ریزی دقیق و شناخت قوی از موضوعاتی همچون بازار، ارتباطات و خط مشی های دولت در ارتباط با تجارت وجود داشته باشد. گردشگری می تواند منجر به تورم ناشی از افزایش قیمت های زمین، خانه و حتی مواد غذایی

¹ Peters, Chan, & Legerer

² Baum

³ Iat, Ibanescu, Stoleriu, & Munteanu,

⁴ Mason, China

⁵ Byrd, Bosley, & Dronberger

⁶ Kunasekaran, Ramachandran, Yacob, & Shuib

⁷ Chuang

⁸ Yang

شود. وقتی تقاضای گردشگران از خدمات محلی در مقصد گردشگری زیاد باشد قیمت کالاهای مذکور نیز ممکن است کاهش یابد. سازمان جهانی کار (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان گردشگری پایدار- تسهیل گری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی همه جانبه و کاهش فقر در مناطق روستایی مطرح کرد که گردشگری نیروی محرک مهمی برای توسعه اقتصادی و اجماعی فراگیر و کاهش فقر روستایی است و به عنوان یک عامل تسهیل گر به ایجاد شغل، توسعه زیر ساخت ها و خدمات عمومی و تنوع اقتصادی مناطق روستایی و توسعه اقتصادی محلی کمک می کند. عینالی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان «ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار جوامع محلی مورد مطالعه روستاهای هدف گردشگری استان زنجان» به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری تأثیر مثبت در شاخص های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و کالبدی و تأثیر منفی بر شاخص زیست محیطی دارد.

هر گونه توسعه ای، از جمله توسعه گردشگری، آثار متفاوتی بر ساکنان محلی آن منطقه بر جای می گذارد. این اثرات می توانند اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی باشند. با توجه به پیچیدگی و همچنین گستردگی فعالیت های گردشگری اثرات ناشی از آن نیز ابعاد به هم پیوسته بسیاری دارند که باید در مطالعه اثرات گردشگری به آنها توجه شود، براساس نظریه حاکم بر تحقیق و چارچوب ادبیات نظری مدل مفهومی تحقیق ترسیم شده است (شکل ۱).

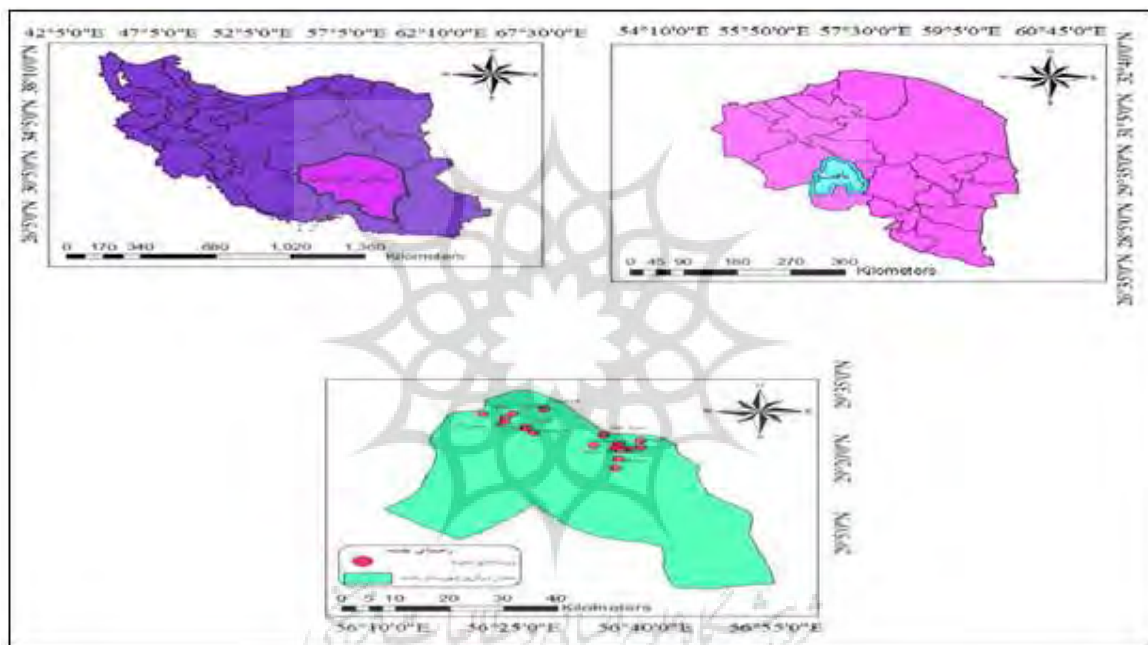

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

۳- روش، تکنیک ها و قلمرو

شهرستان بافت بامساحتی حدود ۶۴۹۴ کیلومتر مربع در جنوب غربی استان کرمان بین مدار ۲۸ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۵۶ درجه و ۱۵ دقیقه جنوب شرقی از نصف النهار گربنویج واقع شده است. این شهرستان با ارتفاع ۲۲۵۰ متر بعنوان سومین شهر بلندایران اسلامی می باشد. که بلندترین نقطه آن ۴۳۴۹ متر پست ترین نقطه آن ۱۱۰۰ متر از سطح دریاهاى آزاد برآورد شده است، این شهرستان دارای دو منطقه شهری شامل شهر بافت و شهر بزنجان و ۶ دهستان و ۱۲۱۰ آبادی تشکیل شده و طبق آمار سال ۹۵ جمعیت شهرستان بافت ۷۵۹۴۰ نفری باشد، که بیش از ۳۸۷۹۸ نفر ۵۱٪ روستانشین و ۴۹٪ شهرنشین به تعداد ۳۷۱۴۲ نفری

باشند. سکونتگاه‌های روستایی این شهرستان، یکی از تفرجگاه‌های استان کرمان است که با وجود رودخانه، هوای سالم و جاذبه های طبیعی و کوهستانی زیبا، از قدرت جذب گردشگر در فصول مختلف سال برخوردار است و به دلیل کوهستانی بودن این شهرستان که تعدیل هوا را به دنبال دارد، میزان جمعیت قابل ملاحظه ای را به این شهرستان می کشاند. این شهرستان دارای پتانسیل های بالقوه ای از نظر طبیعی و انسانی برای جذب گردشگر است، اما به رغم سابقه تاریخی و توانهای بالقوه، توسعه این شهر متناسب با توانمندیها و ظرفیتهای آن صورت نگرفته است. عدم موفقیت برنامه ریزی گردشگری در شهرستان بافت علت‌های مختلفی از جمله تفاوت ارزشها، نوع نگاه به برنامه ریزی، جایگاه و اهمیت برنامه ریزی، نظام برنامه ریزی و خط مشی گذاری، ساختار و فرایند تصمیم سازی، سیستم ارزیابی، نبود پایگاههای داده و اطلاعات شفاف، به روز و دقیق، نوع مشارکت مردم و چالش در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، زیست محیطی، کالبدی دارد که این بخش را با مشکلاتی مواجه کرده است.

شکل ۲- موقعیت محدوده مورد مطالعه

از آنجا که هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی اثرات گردشگری در مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان بافت بوده است، تلاش شده است تا با بهره‌گیری از روش توصیفی- تحلیلی و با استفاده از روش کمی هدف مذکور تحقق یابد. در پژوهش حاضر جهت گردآوری اطاعات و داده ها از روش اسنادی (کتاب‌ها، مقالات و گزارش‌ها) و پیمایش میدانی (پرسشنامه و مشاهده) استفاده شده است. در شیوه کتابخانه‌ای به کمک اسناد موجود به بسط و تبیین نظری مسئله پرداخته شد. در نهایت پس از استخراج فهرستی از شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش (جدول شماره ۱)، در مرحله‌ی مطالعه‌ی میدانی به کمک پرسشنامه در سطح خانوار روستاهای مورد مطالعه در چارچوب لیکرت و به صورت پنج طیفی [خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴)، خیلی زیاد (۵)] عملیاتی شد. جامعه آماری این پژوهش در بخش مرکزی شهرستان بافت ۱۸ روستاگردشگرپذیر و دارای پتانسیل گردشگری وجود دارد که همه این ۱۸ روستا جهت توزیع و تکمیل پرسشنامه انتخاب

گردید؛ که تعداد خانوار آنها ۲۵۱۲ نفر می باشد. در نهایت با استفاده از فرمول کوکران^۱ ۳۳۳ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. نمونه‌گیری از جامعه مورد نظر به روش تصادفی ساده انجام شد. در نهایت برای هر کدام از ۱۸ روستا سهمیه خاصی در نظر گرفته شده است که به نسبت جمعیت روستاها می باشد. روایی پرسشنامه توسط گروهی از متخصصین مورد تأیید قرار گرفته و سپس با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت، که آلفای محاسبه شده (آلفای کرونباخ ۰/۹۶۴) پایایی بالای پرسشنامه را نشان می‌دهد. جهت نمونه‌گیری خانوارهای روستایی از روش نمونه‌گیری ساده استفاده گردید. بدین معنی که هر یک از روستاها براساس پراکندگی و توزیع جمعیت در یک طبقه قرار گرفتند و بر این اساس با استفاده از این روش، حجم نمونه در داخل هر یک از این طبقات (روستاها) انتخاب می‌شود. بررسی روایی (صوری و محتوایی) پرسشنامه توسط گروهی از متخصصین که سابقه مطالعات مشابه داشتند مورد تأیید قرار گرفته است. مطالعه آزمایشی در منطقه جامعه آماری با تعداد ۳۰ پرسشنامه صورت گرفت و با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ، پایایی کل پرسشنامه ۰/۹۷۵ به دست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار Spss و AMOS (مدل‌سازی معادلات ساختاری) استفاده شده است.

جدول ۱- شاخص‌های اندازه‌گیری گردشگری

ابعاد	مؤلفه	شاخص	منبع
	مشارکت اجتماعی	برقراری عدالت اجتماعی، میزان مشارکت زنان، سهمین شدن در تصمیم‌گیری و برنامه ریزی، مشارکت مردم در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه گردشگری، مشارکت مردم در معرفی جاذبه‌های گردشگری به گردشگران،	
	تعلق مکانی	نسبت معکوس میزان مهاجرت از روستا، تمایل به ماندگاری در منطقه	کروبی و بذرافشان، ۱۳۹۵، رکن‌الدین
بعد اجتماعی- بعد فرهنگی	آموزش و آگاهی	افزایش سطح توسعه رفاه اجتماعی از لحاظ بهداشت، آموزش و افزایش سطح آگاهی مردم نسبت به محیط خود، افزایش-فعالیت‌های تبلیغاتی برای جذب گردشگر، شرکت در دوره‌های آموزشی جهت خدمات‌دهی به گردشگران، طراحی دوره‌های آموزشی مرتبط با گردشگری در منطقه، آموزش جهت راه اندازی و اداره کسب و کارهای مرتبط با گردشگری	افتخاری، پورظاهری و مهدویان، ۱۳۸۹ سبله، ^۲ (۲۰۱۰)، منصور و رائو، چوی، ^۳ (۲۰۰۴)، ابراهیم و احمد، ^۴ (۲۰۰۹)، چوی، سیراکایا، ^۵ (۲۰۰۶)، یونس ^۶ (۲۰۰۴)، ویلا ^۷ (۲۰۱۰).
	رضایتمندی گردشگران (محیط اجتماعی)	رضایت ساکنان محلی از ورود خدمات و زیرساخت‌های ناشی از گردشگری، رضایت از مهمان‌نوازی ساکنان محلی، رضایت از جلوه‌های آداب و رسوم سنتی، رضایت از همکاری افراد و راهنمایان محلی، رضایت از جذابیت فرهنگ و آداب و رسوم، رضایت از وجود آرامش در محیط، رفتار و نحوه برخورد محبت آمیز و مودبانه جامعه میزبان	
	حفاظت از میراث ملموس	حفاظت از ابنیه تاریخی، حفظ اصالت معماری بومی، حفظ میراث طبیعی، حفاظت از هنرهای بومی	ارتونا و کرباس، ^۸ ۲۰۱۲ کاوی و گیللمور، ^۹ ۲۰۰۸

$$1. n = \frac{(1.96)^2(0.50)(0.50)}{(0.05)^2} = 333$$

$$1 + \frac{1}{2512} \left(\frac{(1.96)^2(0.50)(0.50)}{(0.05)^2} - 1 \right)$$

² Sebele

³ Mansuri & Rao

⁴ Ibrahim & Ahmad

⁵ Choi, Siraka

⁶ Yunis

⁷ Vila

⁸ Ertuna & Kirbas,

⁹ Cawley & Gillmor

ابعاد	مؤلفه	شاخص	منبع
	حفاظت از میراث ناملموس	نگهداشت زبان و گویش محلی، پایداری به هنجارهای اجتماعی، پاسداشت هویت تاریخی، فرهنگی	بورنمایر، ایکتور، و دورست ^۱ ، ۱۹۹۷ سبالوس لاسکورین، ۱۹۹۶ ^۲ کمیته ^۳ ، ۱۹۹۷ اسمیت ^۴ ، ۲۰۱۲، جکسون و اینگلز ^۵ ، ۱۹۹۸
	حفظ میراث ها و سنت ها	حمایت از صنایع دستی، حفظ آداب و رسوم و احیاء مراسم سنتی منحصربه‌فرد روستایی، میزان تغییر در ارزش‌ها و فرهنگ مردم محلی در اثر ورود گردشگران، حفاظت از ظروف و صنایع و محصولات قدیمی	
	اعتلای فرهنگی	امکان انتقال ارزشهای مثبت فرهنگی به دیگر جوامع، احترام متقابل بین مردمی با فرهنگهای مختلف، احداث غذاخوریهای محلی، ترویج فروش صنایع دستی	
	بعد اقتصادی	اشتغال و درآمد	کاهش نرخ بیکاری، جذب شاغلان ماهر در گردشگری، افزایش درآمد شاغلان در بخش گردشگری در فصل گرم، افزایش فرصت‌های اشتغال برای جوانان، جذب نیروی کار مازاد از بخش کشاورزی در فعالیتهای وابسته به گردشگری، ایجاد واحدهای اقتصادی محلی، افزایش قیمت زمین در روستا و اطراف آن، افزایش قدرت خرید و حمایت از جامعه محلی، افزایش حمایت از سرمایه‌گذاران کوچک محلی، سرمایه‌گذاری دولت در بخش گردشگری، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه گردشگری.
بعد زیست‌محیطی	حفاظت از میراث طبیعی	میزان آگاهی نسبت به محیط زیست، مدیریت منابع طبیعی، حفاظت از منابع طبیعی، مسئولیت پذیری در قبال محیط زیست، حق مدیریت منابع طبیعی، اعتقاد به حفاظت از طبیعت	رضوانی، جعفری، رحیمی اف، ۱۳۹۵، فرزود، ۱۳۹۵ جمال و هالینزهد ^{۱۲} ، ۲۰۰۱ براون ^{۱۳} ، ۲۰۰۸ سالازار ^{۱۴} ، ۲۰۱۲ قاسمی و حمزه، ۲۰۱۱
	آلودگی	نسبت معکوس تأثیر گردشگران بر آلودگی هوا، رعایت پاکیزگی محیط، جمع‌آوری و دفع آب‌های سطحی، بهبود روش‌های دفع زباله، همکاری در حفظ بهداشت محیط،	
	تخریب منابع	نسبت معکوس میزان تخریب زیبایی‌های طبیعی، نسبت معکوس کاهش گونه‌های گیاهی، نسبت معکوس کاهش گونه‌های جانوری	اوکچ، حقیری، و جورج ^{۱۵} ، ۲۰۱۵ ساتکلیف ^{۱۶} ، ۲۰۰۹ ووتسی ^{۱۷} ، ۲۰۱۴
بعد کالبدی	دسترسی به خدمات و امکانات	میزان دسترسی به خدمات بهداشتی، افزایش سهولت دسترسی به روستا از طریق بهبود معیار اصلی و فرعی، افزایش کیفیت خدمات اسکان، غذا و حمل‌ونقل، در دسترس بودن اسکان و حمل‌ونقل و فرآوردهای محلی،	ضیاءآبادی، ۱۳۹۵، یاری حصار و باختر، ۱۳۹۵ یونس ^{۱۸} ، ۲۰۰۴

¹ Bornemeier, ictor, &Durst

² CeballosLascuirain

³ Committee

⁴ Smith

⁵ Jackson &Ingles

⁶ Bhuiyan, Siwar, Ismail, & Islam

⁷ 2011Hussin & Kunjuraman

⁸ Ibrahim & Razzaq

⁹ Choi and Sirakaya

¹⁰ Perez

¹¹ Jamal &Hollinshead

¹² Braun

¹³Salazar

¹⁴ Ghasemi &Hamzah

¹⁵ Okech, Haghiri, &George

¹⁶ Sutcliffe

¹⁷ Votsi

ابعاد	مؤلفه	شاخص	منبع
تغییرات کاربری اراضی و بهره برداری از ظرفیت	وجود طرح منطقه بندی برای کاربرد گردشگری، تغییر کاربری اراضی کشاورزی و باغات بر اثر فعالیتهای گردشگری، نسبت معکوس تغییرات کاربری اراضی کشاورزی و باغات به فعالیتهای دیگر، نسبت معکوس ساختوسازهای بدون برنامه در فضای طبیعی برای جذب گردشگری، بهره‌برداری از ظرفیتهای طبیعی موجود در روستا.		بلانکاس، ۲۰۱۱

۴- یافته‌ها و تحلیل داده

ویژگی‌های توصیفی نمونه مورد مطالعه بیانگر آن است که از ۳۳۳ نفر پاسخگو، تعداد ۲۹۳ نفر از آنها را مردان (۸۸ درصد) و ۴۰ نفر را زنان (۱۲ درصد) تشکیل می‌دهند، بیشترین فراوانی ۱۵۳ نفر (۴۵/۹ درصد) در رده سنی بین ۴۰ تا ۶۴ سال است، سطح تحصیلات، ۶۶ نفر (۱۹/۸ درصد) بی سواد و دارای سواد ابتدایی، ۱۵ نفر (۴/۵ درصد) راهنمایی، ۸۸ نفر (۲۶/۴ درصد) دیپلم، ۴۲ نفر (۱۲/۶ درصد) دارای مدرک فوق دیپلم و ۱۲۲ نفر (۳۶/۶ درصد) دارای مدرک لیسانس و بالاتر می‌باشند.

گردشگری در هر منطقه از لحاظ اقتصادی اثرات منفی و مثبتی بر جای می‌گذارد. برای بررسی این تاثیرات در منطقه مورد نظر از شاخص‌هایی نظیر اشتغال زایی، درآمد و قیمت کالاها... مورد بررسی گرفته است. براساس دیدگاه ساکنان روستایی شهرستان گردشگری از لحاظ اقتصادی اگرچه از لحاظ اشتغال زایی در روستاها زیاد موفق نبود و تعداد کمی مشاغل خدماتی ایجاد کرده است. اما با کاهش نرخ بیکاری، ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد می‌توان گفت تاثیرات مثبتی داشته است. از طرفی گردشگری تاثیرات منفی بر قیمت کالاها و اجناس گذاشته و موجب افزایش قیمت زمین در روستا و شهرهای اطراف و باعث بالا رفتن قیمت‌ها شده است که سوداگری زمین را بدنبال داشته است، از طرفی دیگر باعث شده بیشتر خانه‌ها به سبک مسکن شهری ساخته شود (جدول ۲).

جدول ۲- تاثیرات اقتصادی گردشگری

ردیف	تاثیرات اقتصادی گردشگری	خیلی زیاد*	زیاد*	متوسط*	کم*	خیلی کم*	میانگین (از ۵)	پیرسون کای-اسکوئر**
۱	گردشگری تا چه حد منجر به اشتغال زایی برای مردم روستا شده است؟	۳/۶	۱۲/۶	۱۴/۳	۴۴/۲	۲۵/۳	۲/۲	۰/۰۰۰
۲	گردشگری تا چه حد موجب بهبود درآمد اهالی روستا شده است؟	۳/۹	۲۰/۴	۱۸/۶	۳۹/۵	۱۷/۶	۲/۵	۰/۰۰۰
۳	گردشگری تا چه حد موجب کاهش نرخ بیکاری، جذب شاغلان ماهر شده است؟	۱۵/۸	۴۳/۲	۲۵/۱	۵/۶	۱۰/۳	۳/۴	۰/۰۰۰
۴	گردشگری تا چه حد فرصت اشتغال برای جوانان شده است؟	۲۴/۱	۳۷/۶	۲۷/۴	۶/۴	۴/۵	۳/۷	۰/۰۰۰
۵	گردشگری تا چه حد جذب نیروی مازاد از کشاورزی شده است؟	۲/۵	۵/۱	۱۶/۲	۲۹/۳	۲۶/۹	۲	۰/۰۰۰
۶	گردشگری تا چه حد سرمایه‌گذاری بخش دولتی، خصوصی شده است؟	۱	۱۰/۶	۲۰/۹	۳۷/۱	۳۰/۴	۱/۲	۰/۰۰۰
۷	گردشگری تا چه حد منجر افزایش قیمت زمین در روستاها و اطراف شده است؟	۳۲/۶	۳۳/۸	۱۵/۳	۱۱/۳	۷	۳/۵	۰/۰۰۰
۸	گردشگری تا چه حد افزایش حمایت از سرمایه‌گذاران کوچک محلی شده است؟	۸/۹	۱۵/۲	۴۴/۲	۱۵/۴	۱۶/۳	۲/۸	۰/۰۰۰
۹	گردشگری تا چه حد موجب رضایت از فرصت‌های شغلی شده است؟	۳/۲	۸/۱	۲۶/۲	۲۹/۱	۲۳/۴	۲/۳	۰/۰۰۰
۱۱	گردشگری تا چه حد موجب رضایت جامعه از درآمد شده است؟	۱۴/۸	۳۴/۱	۳۳/۱	۱۰/۲	۷/۸	۳/۳	۰/۰۰۰

* درصد پاسخ روستاییان به سوالات مطرح شده

** میزان معنی داری شاخص‌ها در سطح ۹۵ درصد

¹ Blancas

برای بررسی اثرات اجتماعی گردشگری در روستاهای منطقه، از شاخص‌هایی نظیر تغییر نوع لباس و مراسم، بهبود لوازم منزل، گسترش فرهنگ شهری، وضعیت آموزش، روابط با دیگر روستاها و شهرهای و مهاجرت مدنظر قرار گرفت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که گردشگری تاثیر زیادی بر مشارکت روستاییان و عدالت اجتماعی آن، آموزش، فایلت های تبلیغاتی و بهبود وضعیت آموزش روستا، بهبود وضعیت بهداشت فردی و عمومی در روستا، آگاهی مردم (گسترش روابط بیرونی با سایر روستاها و نواحی هم جوار)، کاهش مهاجرت روستاییان به دلیل و خدمات‌رسانی بهتر و بیشتر به روستاها و افزایش تعلق خاطر روستاییان نسبت به روستاهای خود، افزایش تعامل با گردشگران، گذاشته است که از اثرات مثبت اجتماعی گردشگری در منطقه می باشد. اثرات منفی گردشگری نیز می‌توان به گسترش فرهنگ شهری و فاصله گرفتن از فرهنگ روستایی، گسترش ناهنجاری بیشتر بین جوانان روستا بخصوص در فصول گردشگری اشاره نمود. همانگونه که در جدول ۳ مشخص است، تاثیرات مثبت اجتماعی گردشگری در روستاهای مورد مطالعه زیاده بوده و به بهبود وضعیت اجتماعی کمک فراوانی کرده است.

جدول ۳- تاثیرات اجتماعی گردشگری

ردیف	تاثیرات اجتماعی گردشگری	خیلی زیاد*	زیاد*	متوسط*	کم*	خیلی کم*	میانگین (از ۵)	پیرسون کای-اسکوئر**
۱	گردشگری تا چه حد (رضایت از وجود آرامش، نحوه برخورد مودبانه جامعه میزبان، همکاری محلیان، ... منجر شده است؟	۶/۷	۳۷/۶	۴۴/۲	۱۱/۵	۰	۳/۳	۰/۰۰۰
۲	گردشگری تا چه حد رضایت از جلوه های آداب رسوم منجر شده است؟	۴	۷/۴	۱۰	۴۸/۱	۳۰/۵	۲	۰/۰۰۰
۳	گردشگری تا چه حد میزان مشارکت در تصمیم گیری و برنامه ریزی، اجرا طرح ها منجر شده است؟	۱۳/۲	۲۱/۱	۴۲/۳	۱۳/۸	۹/۶	۳/۱	۰/۰۰۰
۴	گردشگری تا چه حد منجر به برقراری عدالت اجتماعی (مشارکت زنان، ...) شده است؟	۱۸/۴	۴۷/۳	۲۶/۴	۶/۴	۱/۵	۳/۷	۰/۰۰۲
۵	گردشگری تا چه حد آموزش (در زمینه راه اندازی کسب و کار، دوره های مرتبط با گردشگری، دوره های جهت خدمات دهی به گردشگری، ...) منجر شده است؟	۹/۱	۱۸/۳	۴۸/۶	۲۱/۵	۲/۵	۳/۱	۰/۰۰۰
۶	گردشگری تا چه حد افزایش فعالیت های تبلیغاتی برای جذب شده است؟	۹/۵	۲۰/۹	۵۵/۸	۹/۳	۴/۵	۳/۲	۰/۰۰۰
۷	گردشگری تا چه حد موجب بهبود وضعیت بهداشت فردی و عمومی در روستای شما شده است؟	۶/۹	۱۹/۴	۵۲/۷	۱۳/۵	۷/۵	۳	۰/۰۰۰
۸	گردشگری تا چه سطح آگاهی مردم نسبت به محیط خود شده است؟	۵/۳	۴۰/۸	۳۷/۴	۱۲/۷	۲/۸	۳/۳	۰/۰۰۰
۹	گردشگری تا نسبت معکوس مهاجرت و تمایل به ماندگاری را شامل شده است؟	۱۶/۴	۵۸/۴	۲۰/۸	۳/۴	۱	۳/۸	۰/۰۰۰
۱۰	گردشگری تا چه حد مهاجرت از روستا را کاهش داده است؟	۱۱/۴	۲۰/۶	۴۵/۸	۱۵/۸	۶/۴	۳/۱	۰/۰۰۰
۱۱	گردشگری تا چه حد افزایش سطح رفاه منجر شده است؟	۱۱/۷	۶۴/۸	۹/۳	۷/۴	۶/۸	۳/۶	۰/۰۰۰
۱۲	میزان حفاظت از (ابینه تاریخی، اصالت بومی، هنر بومی، ...) در فصول گردشگری چقدر است؟	۱۲/۲	۴۵/۷	۳۳/۷	۴/۹	۲/۵	۳/۵	۰/۰۰۰
۱۳	میزان نگهداشت زبان و گویش محلی، و پاسداشت هویت تاریخی فرهنگی در چه حد است؟	۳۱/۴	۳۴/۸	۲۱/۸	۹/۴	۲/۶	۳/۸	۰/۰۰۱
۱۴	میزان حمایت از صنایع دستی و حفظ آداب و رسوم، مراسم سنتی گردشگران در چه حد است؟	۵/۶	۸/۴	۴۹/۷	۲۴/۸	۱۱/۵	۲/۷	۰/۰۰۰
۱۵	به نظر شما، تغییر در ارزش ها و فرهنگ ها مردم محلی در اثر ورود گردشگران تا چه میزان بوده است؟	۳/۱	۲۱/۸	۶۸/۴	۳/۳	۲/۴	۳/۱	۰/۰۰۰
۱۶	حفاظت از ظروف و صنایع و محصولات قدیمی پس از ورود گردشگران چطور بوده است؟	۰	۱	۱۵/۷	۴۸/۷	۳۴/۶	۱/۸	۰/۰۰۰
۱۷	گردشگری تا چه منجر به احداث غذا خوری محلی شده است؟	۲/۷	۳۷/۷	۲۰/۸	۳۳/۳	۱۵/۸	۳/۳	۰/۰۰۰
۱۸	گردشگری تا چه حد احترام متقابل بین مردمی با فرهنگ های مختلف را موجب شده است؟	۸/۱	۲۰	۶۸/۱	۳/۸	۰	۳/۳	۰/۰۰۰
۱۹	شما تا چه میزان به پاسداشت هویت تاریخی فرهنگی اعتقاد دارید؟	۲/۵	۴/۲	۲۰/۸	۵۰/۷	۲۱/۸	۱/۲	۰/۰۰۰
۲۰	آیا گردشگری ترویج فروش صنایع دستی شده است؟	۶/۷	۸/۲	۶۷/۵	۱۵/۸	۱/۸	۳	۰/۰۰۱

* درصد پاسخ روستاییان به سوالات مطرح شده

** درصد پاسخ روستاییان به سوالات مطرح شده

** میزان معنی داری شاخص‌ها در سطح ۹۵ درصد

برای بررسی این تاثیرات از شاخص‌هایی نظیر حفاظت از محیط‌زیست و گونه‌های گیاهی و جانوری چگونگی دفع زباله مد نظر قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان دهنده این است که گردشگری به آگاهی بیشتر روستاییان نسبت به ارزش محیط انجمایده و موجب شده است که روستاییان به محیط زیست خود اهمیت بیشتری دهند و از رهاسازی زباله در معابر تا حدودی خودداری کنند. ولی از طرفی دیگر به عقیده ساکنین خود گردشگران کمتر اصول بهداشتی را رعایت می‌کنند با رها سازی زباله های خود موجب آلودگی محیط زیست شده اند. وجود قوانین سخت شکار و محیط زیست، عاملی است که باعث شده گردشگران تاثیر کمتری بر از بین بردن گونه‌های گیاهی و جانوری منطقه داشته باشند. همچنین روستاییان معتقدند که که گردشگری تا حدودی در بهبود برخی راه‌های ارتباطی و گسترش خدمات‌رسانی همانند آسفالت‌شدن راه‌های دسترسی به اماکن گردشگری، قرارگیری سطل‌های زباله، نیمکت، سایبان، افزایش روشنایی در اماکن تفریحی و طبیعی شده است و از طرفی دیگر موجب بهبود زیرساختها و زیباسازی در روستاهای منطقه شده است. الگوی مسکن روستایی تغییر کرده و به سبک مسکن شهری نزدیکتر شده و از مصالح مقاوم تر استفاده شده است. گردشگری به شدت باعث تغییر کاربری ارضی به کاربری های مسکونی و تجاری و غیره شده است و برخی از اراضی که باغی به این کاربری اختصاص یافته اند (جدول شماره ۴).

جدول ۴ - تاثیرات زیست‌محیطی گردشگری

ردیف	تاثیرات زیست‌محیطی گردشگری	خیلی زیاد*	زیاد*	متوسط*	کم*	خیلی کم*	میانگین (از ۵)	پیرسون کای-اسکوئر**
۱	گردشگری تا چه میزان آگاهی نسبت به محیط زیست دارند؟	۱۲/۲	۲۰/۴	۴۸/۴	۱۶/۴	۲/۶	۳/۲	۰/۰۰۰
۲	گردشگری تا چه حد به توجه محیط زیست توجه داشته است؟	۱۴/۸	۴۰/۲	۲۴/۷	۱۳/۷	۶/۶	۳/۴	۰/۰۰۰
۳	گردشگران تا چه حد موجب از بین رفتن گونه های گیاهی و جانوری منطقه شده اند؟	۱/۷	۱۰/۲	۵۹/۶	۱۵/۹	۱۲/۶	۲/۷	۰/۰۰۰
۴	گردشگری تا چه حد موجب رعایت پاکیزگی (دفع بهداشتی زباله و جلوگیری از ورود فاضلاب های خانگی به معابر...) شده است؟	۱۲/۶	۲۶/۴	۳۹/۴	۱۴/۸	۶/۸	۳/۲	۰/۰۰۰
۵	گردشگری تا چه حد موجب نسبت معکوس تخریب زیبایی های طبیعی شده است؟	۱۰/۷	۴۸/۶	۲۵/۸	۱۰/۵	۴/۴	۳/۵	۰/۰۰۰
۶	گردشگری تا چه حد موجب مدیریت منابع (آب، برق، مخابرات و ...) در روستا شده است؟	۱۵/۵	۲۶/۷	۲۴/۷	۲۵/۴	۷/۷	۳/۱	۰/۰۰۰
۷	گردشگری تا چه مسئولیت پذیری در قبال محیط زیست غیر داده است؟	۳/۶	۷۳/۷	۱۲/۴	۶/۶	۳/۷	۳/۶	۰/۰۰۰
۸	آیا رعایت پاکیزگی در محیط و حفظ بهداشت مناسب است؟	۱۷/۷	۵۸/۶	۱۸/۷	۵	۰	۳/۸	۰/۰۰۰
۹	به نظر شما مردم روستا چقدر به جمع آوری و دفع آب های سطحی اهمیت می دهند؟	۹	۷۳/۶	۱۲/۴	۵	۰	۳/۸	۰/۰۰۰
۱۰	نسبت معکوس تاثیر گردشگران بر آلودگی هوا چگونه شده است؟	۴۷/۲	۴۹/۷	۲/۱	۱	۰	۴/۴	۰/۰۰۱
۱۱	گردشگری تا چه میزان باعث شده که مردم به زیباسازی روستای خود بپردازد؟	۸/۷	۳۸/۶	۴۶/۴	۲/۶	۳/۷	۳/۴	۰/۰۰۰
۱۲	گردشگری تا چه میزان به حق مدیریت منابع طبیعی منجر شده است؟	۰	۳/۴	۲۱	۵۸/۹	۱۶/۷	۲/۱	۰/۰۰۰

*درصد پاسخ روستاییان به سوالات مطرح شده

**میزان معنی داری شاخص‌ها در سطح ۹۵ درصد

گردشگری در روستاها به لحاظ زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی هم اثرات منفی و هم اثرات مثبت فراوانی داشته است. اثرات منفی آن باعث کاهش روند توسعه روستاها می شوند که هم مسئولین و هم مردم باید بدنبال حل این مشکلات باشند. اثرات مثبت گردشگری خود نقاط قوتی است که تا حدودی باعث بهتر شدن وضع روستاها شده است. با توجه بیشتر و اقدامات لازم و فراهم کردن امکانات و خدمات گردشگری و همچنین تبلیغات از جاذبه‌ها و امکانات فعلی روستاها می‌توان اثرات مطلوب اقتصادی، اجتماعی، و زیست محیطی گردشگری را افزایش داده و زمینه ساز توسعه روستاهای منطقه شود و با توجه به حجم بالای گردشگری که منطقه بخصوص در فصل بهار با آن روبروست، می‌توان با برنامه ریزی اصولی به توسعه اقتصادی-اجتماعی روستاها کمک کرد.

جدول ۵ - تاثیرات کالبدی گردشگری

ردیف	تاثیرات زیست محیطی گردشگری	خیلی زیاد*	متوسط*	کم*	خیلی کم*	میانگین (از ۵)	پیرسون**
۱	گردشگری تا چه میزان افزایش سهولت دسترسی به روستا از طریق بهبود معابر اصلی و فرعی را منجر شده است؟	۱۸/۲	۳۱/۱	۱۷/۵	۵/۹	۲/۶۶	۰/۰۰۰
۲	گردشگری تا چه حد بهره‌برداری از ظرفیت‌های طبیعی موجود در روستا را افزایش داده است؟	۳۶/۸	۴۰/۶	۹/۷	۳/۷	۳/۳۷	۰/۰۰۰
۳	گردشگران تا چه حد موجب در دسترس بودن اسکان و حمل‌ونقل و فرآوردهای محلی شده‌اند؟	۱۲/۶	۲۶/۴	۳۹/۴	۱۴/۸	۶/۸	۰/۰۰۰
۴	گردشگری تا چه حد موجب رعایت پاکیزگی (دفع بهداشتی زباله و جلوگیری از ورود فاضلاب‌های خانگی به معابر...) شده است؟	۴۵/۱	۳۱/۴	۱۲/۲	۸/۱	۳/۳۹	۰/۰۰۰
۵	گردشگری تا چه حد موجب افزایش کیفیت خدمات اسکان، غذا و حمل‌ونقل شده است؟	۳۵/۷	۳۲/۹	۱۸/۸	۷/۸	۵/۶	۰/۰۰۰
۶	گردشگری تا چه حد موجب وجود طرح منطقه بندی برای کاربری گردشگری تغییر کاربری اراضی کشاورزی و باغات بر اثر فعالیتهای گردشگری شده است؟	۲۹/۵	۲۹/۷	۲۴/۷	۲۳/۷	۶/۳	۰/۰۰۰
۷	گردشگری تا چه حد منجر به نسبت معکوس ساخت‌وسازهای بدون برنامه در فضای طبیعی برای جذب گردشگری شده است؟	۷۰/۲	۱۱/۰	۱۲/۱۴	۶/۶	۲/۵	۰/۰۰۰

*درصد پاسخ روستاییان به سوالات مطرح شده

**میزان معنی داری شاخص‌ها در سطح ۹۵ درصد

گویه‌های مورد بررسی در سنجش توانمندسازی کالبدی گردشگری در شهرستان بافت در جدول ۵ مورد ارزیابی قرار گرفته است؛ و نتایج آن در قالب آمار توصیفی از قبیل میانگین، آزمون پیرسون ارائه شده است. از بین همه گویه‌های افزایش کیفیت حمل و نقل و راه‌ها، اسکان و غذا، رعایت پاکیزگی، افزایش از توانمندی طبیعی جز آثار مثبت این گویه می‌باشد که توانسته زمینه پیشرفت و رشد توسعه گردشگری شهرستان بافت را فراهم کند اما ساخت‌وسازهای بدون برنامه، تبدیل زمینهای کشاورزی به خانه ویلا برای اسکان گردشگران از آثار نامطلوب این بعد می‌باشد.

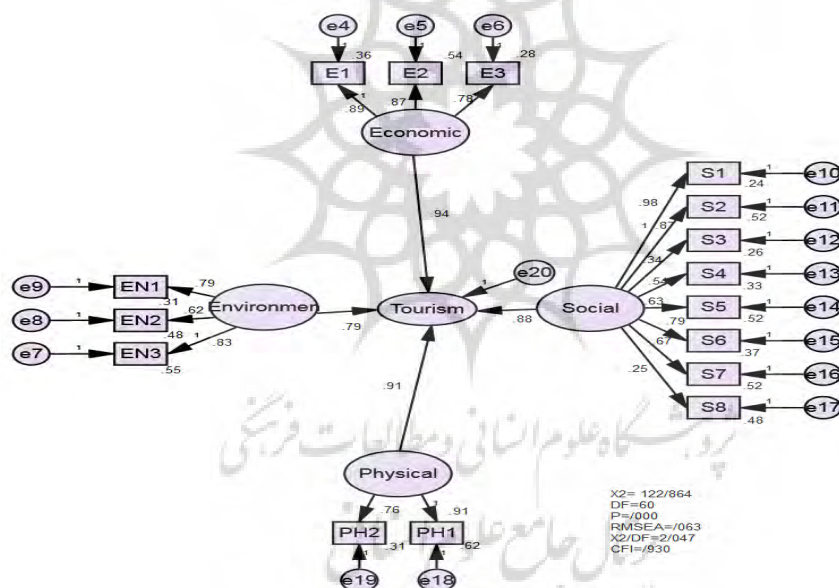
جهت بررسی معناداری اثرات مورد بررسی اثرات گردشگری در مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان بافت از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شد. به این ترتیب عوامل اثر گذار در چهار دسته تدوین و به منظور سنجش هر یک از ابعاد از نماگرهای آن به تعداد ۵۰ نماگر استفاده گردید. به این منظور ۳ نماگر اقتصادی، ۸ نماگر اجتماعی، ۳ نماگر زیست محیطی و ۲ نماگر کالبدی طراحی گردید. در ادامه نماگرهای هر دسته با یکدیگر تلفیق شده و یک شاخص جدید برای هر بعد ایجاد گردید. نتایج حاصل از آزمون تی تک‌نمونه‌ای در جدول ۶ نشان می‌دهد تأثیرگذاری شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی با توجه به مقدار آماره آزمون t استیودنت و نیز سطح معناداری، مورد تأیید است.

جدول ۶- نتایج آزمون تی برای بررسی معناداری اثرات گردشگری در مناطق روستایی

اثرگذاری	اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین تفاوت	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره تی	زیر معیار
	کرانه بالا	کرانه پایین					
اقتصادی	۰/۹۷۲	۰/۸۵۴	۰/۹۲۱	۰/۰۰۰	۳۷۲	۲۹/۱۴۲	۲۳/۷۵۱
اجتماعی	۱/۰۸۶	۰/۹۱۳	۱/۰۰۷	۰/۰۰۰	۳۷۲	۲۳/۷۵۱	۲۴/۱۸۸
کالبدی	۱/۰۹۶	۰/۷۲۸	۱/۳۲۰	۰/۰۰۰	۳۷۲	۲۴/۱۸۸	۱۷/۶۲۲
زیست محیطی	۱/۰۱۴	۰/۸۱۱	۰/۹۱۱	۰/۰۰۰	۳۷۲	۱۷/۶۲۲	

در ادامه فرایند تحقیق جهت تشخیص میزان اثرگذاری متغیرهای مؤثر گردشگری در مناطق روستایی در منطقه از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده گردید و اثرات متغیرهای پنهانی همچون اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی بر متغیر پنهان توسعه گردشگری مورد سنجش قرار گرفت. بنابراین با توجه به مبانی تئوریک تحقیق مدل عاملی بر مبنای چهار عامل پنهان اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی مورد ارزیابی قرار گرفت. مدل‌های عاملی مرتبه دوم به مدل‌هایی اطلاق می‌شود که در آن تعدادی از متغیرهای پنهان، متغیر پنهان دیگری را اندازه‌گیری می‌کند. در این تحقیق تک تک متغیرهایی که قابلیت شناسایی هر کدام از عوامل پنهان چهارگانه را داشته‌اند به صورت مجزا وارد فرایند مدل گردیده‌اند و بر مبنای شاخص‌های برازش و سطح معنی‌داری در مدل باقی مانده یا حذف گردیده‌اند. در شکل ۲ مدل نهایی تبیین اثرات گردشگری در مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان بافت نشان داده شده است. همانطور که در شکل ۲ نشان داده شده است، تمامی ضرایب مسیر مقادیر بالایی را نشان می‌دهند، که شدت آن در مورد بارهای عاملی متغیرهای مشاهده شده زیر مقیاس‌های بعد اقتصادی و کالبدی بیش از سایر مقیاس‌هاست، ضریب تأثیر بدست آمده بین توسعه گردشگری و هر کدام از چهار مؤلفه مورد بررسی عبارتند از: اقتصادی (۰/۹۴)، کالبدی (۰/۹۱)، زیست محیطی (۰/۸۸) و اجتماعی (۰/۷۹). بر این اساس، در روستاهای مورد مطالعه بیشترین تأثیر را بعد اقتصادی و کالبدی می‌تواند بر توسعه گردشگری داشته باشد.

شکل ۲- مدل ساختاری تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم برای تبیین اثرات گردشگری در مناطق روستایی

نتایج حاصل از تحلیل عاملی در شکل (۲) نشان می‌دهد، مقدار کای اسکویئر (X^2) برای برازش مدل ۱۲۲/۸۶۴ با درجه آزادی ۶۰ به دست آمده است. علاوه بر آن با توجه به اینکه مقدار آماره RMSEA برابر با ۰/۰۶۳ می‌باشد حاکی از برازش خوب در مدل مورد نظر است. با توجه به اینکه مدل به دست آمده دارای روایی سازه و پایایی لازم بود، از این رو، به آزمون برازش مدل و بررسی شاخص‌های برازش مدل پرداخته شد.

جدول ۷- نتایج میزان انطباق مدل اندازه‌گیری با شاخص‌های برازش

شاخص برازش	معیار پیشنهادشده	نتایج در پژوهش
کای اسکویر / درجه آزادی	کمتر از ۰/۳	۲/۰۴۷
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	بزرگ‌تر یا مساوی ۰/۹	۰/۹۳
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	بزرگ‌تر یا مساوی ۰/۹	۰/۹۳
مقدار آماره ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب (RMSEA)	کوچک‌تر از ۰/۱	۰/۰۶۳

نتایج به‌دست آمده در جدول (۷) نشان داده شده است. مقدار کای اسکویر درجه آزادی ۲/۰۴۷ کمتر از ۳ می‌باشد و چون شاخص برازندگی تطبیقی و فزاینده مقدارشان بین صفر و یک در نوسان است و هر چه به یک نزدیک‌تر باشد برازش مدل قابل قبول می‌باشد؛ و همچنین مدل ما نشان می‌دهد که گویه‌های هر یک از سازه‌ها می‌توانند زیر چتر سازه‌های خود قرار گیرند. کوواریانس یا ضریب همبستگی بین هر متغیر آشکار با متغیر پنهانی است که بر آن بار شده است (که همان بار عاملی است) نشان می‌دهد که چند درصد از واریانس یک متغیر آشکار توسط واریانس متغیر پنهان به حساب آمده است. همانطور که نتایج نشان می‌دهد، از بین اثرات اجتماعی گردشگری در مناطق روستایی مشارکت اجتماعی (S1) با ضریب همبستگی ۰/۹۸، تعلق مکانی (S2) با ضریب همبستگی ۰/۷۳ و حفاظت از میراث ناملموس با ضریب همبستگی (S5) با ضریب همبستگی ۰/۷۹ بیش‌ترین وزن را در متغیر پنهان عوامل اجتماعی دارد. در بین سه متغیر اثرات اقتصادی اشتغال و درآمد (E1) با ضریب همبستگی ۰/۸۹ و سرمایه‌گذاری (E2) با ضریب همبستگی ۰/۸۷ بیش‌ترین ضریب همبستگی را دارا می‌باشد. همچنین دسترسی به خدمات و امکانات (PH1) با مقدار ۰/۹۱ بیش‌ترین ضریب همبستگی را در بین اثرات کالبدی داشته است. در متغیر پنهان اثرات زیست محیطی بیش‌ترین همبستگی را تخریب منابع (EN3) با ضریب ۰/۸۳ و حفاظت از میراث طبیعی (EN2) با ضریب ۰/۷۹ داشته است. همچنین هر چهار بعد مورد بررسی دارای ضریب همبستگی مثبت با اثرات گردشگری در مناطق روستایی می‌باشد که نشان‌دهنده اثرات مستقیم در عوامل ذکر شده با توسعه گردشگری روستاهای شهرستان بافت می‌باشد.

۵- بحث و فرجام

در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم، مناطق روستایی با کارکرد سنتی چون کشاورزی، دامداری و ماهیگیری، از مناطق توسعه نیافته محسوب می‌شوند؛ که این عقب ماندگی برمی‌گردد به ضعف بنیه برنامه‌ریزی در این گونه کشورها، که نتایج زیانباری از جمله: مهاجرت، رشد انگلی شهرها، حاشیه نشینی و غیره را به همراه دارد. اما می‌توان با پرداختن به گردشگری و فعال کردن این صنعت در روستاها، به عنوان گردشگری روستایی، راهبردی برای توسعه روستاها در این گونه کشورها گام برداشت. با توجه به اهمیت گردشگری در فرایند برنامه‌ریزی توسعه روستایی، توجه به آن در برنامه‌ها و طرح‌های توسعه‌ی روستایی، به ویژه طرح‌های محلی بسیار اهمیت دارد. به همین دلیل توسعه گردشگری روستایی می‌تواند در اکثر کشورهای در حال توسعه یافته به عنوان فعالیت مکمل بالقوه برای جوامع روستایی مرسوم شده و محرک‌ای برای پیشرفت روستاها باشد. بررسی‌های صورت گرفته در روستاهای محدوده مورد مطالعه نشان می‌دهد که روستاهای منطقه از قابلیت‌های گردشگری بالایی چه به لحاظ وجود جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی و چه امکانات خدماتی برخوردار است و گردشگران زیادی در فصل بهار از آن دیدن می‌کنند. گردشگری در منطقه مورد نظر در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و کالبدی اثراتی را موجب شده است

بر این اساس، با توجه به یافته‌های پژوهش، تمامی ضرایب مسیر مقادیر بالایی را نشان می‌دهند، که شدت آن در مورد بارهای عاملی متغیرهای مشاهده شده مقیاس‌های بعد اقتصادی و کالبدی بیش از سایر مقیاس‌هاست، ضریب

تأثیر بدست آمده بین توسعه گردشگری و هر کدام از چهار مؤلفه مورد بررسی عبارتند از: اقتصادی (۰/۹۴)، کالبدی (۰/۹۱)، زیست محیطی (۰/۸۸) و اجتماعی (۰/۷۹). بر این اساس، در روستاهای مورد مطالعه بیشترین تأثیر را بعد اقتصادی و کالبدی می‌تواند بر توسعه روستایی داشته باشد. از بین مهم‌ترین اثرات گردشگری در مناطق روستایی از بعد اجتماعی مشارکت اجتماعی، تعلق مکانی و حفاظت از میراث ناملموس بیش‌ترین اثرات را بر توسعه گردشگری دارد. از بین اثرات گردشگری در مناطق روستایی از بعد اقتصادی اشتغال و درآمد و سرمایه‌گذاری مهم‌ترین اثرات اقتصادی گردشگری بر توسعه گردشگری به شمار می‌آیند. در بین اثرات کالبدی گردشگری در مناطق روستایی دسترسی به خدمات و امکانات بیش‌ترین ضریب همبستگی را در بین اثرات کالبدی داشته است. همچنین تخریب منابع و حفاظت از میراث طبیعی مهم‌ترین اثرات زیست محیطی گردشگری در مناطق می‌باشند. که برخی جنبه مثبت و برخی جنبه منفی داشته‌اند. بر اساس ارزیابی‌های به عمل آمده گردشگری در زمینه اقتصادی گردشگری باعث اشتغال‌زایی و افزایش درآمد شده اما اثرات منفی آن از جمله افزایش قیمت کالاها و زمین و مسکن، سوداگری زمین و افزایش ساخت بخصوص در زمین‌های باغی بوده است که از نظر اقتصادی موفق عمل نکرده است. اما در زمینه‌های اجتماعی گردشگری اثرات مثبت فراوانی همچون افزایش تعلق روستاییان به روستای خود، آشنایی افزایش تعامل روستاییان با گردشگران، و انتقال اندیشه‌ها به نواحی روستایی، کاهش مهاجرت و بهبود وضعیت بهداشت فردی و عمومی داشته است. بنابراین، گردشگری در زمینه اجتماعی موفق بوده است. از لحاظ زیست محیطی و کالبدی گردشگری موجب آگاهی روستاییان به حفظ محیط زیست و افزایش زیرساخت‌هایی خدماتی شده اما اثرات منفی زیادی از قبیل آلودگی محیطی توسط گردشگران، تغییر کاربری و دست‌اندازی به باغات را به همراه داشته است. براساس بررسی‌ها مشخص شد، گردشگران بیشتر برای استفاده از جاذبه طبیعی همچون پارک ملی خبر، غارها، زیستگاه پرندگان، و ... به نواحی روستایی می‌روند و با توجه به وجود برخی از امکانات خدماتی در روستاها، و به علت آگاهی کم گردشگران از این امکانات و جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی کمتر وارد محیط‌های روستایی می‌شوند. بنابراین، انجام اقدامات لازم و فراهم کردن امکانات و خدمات بیشتر، افزایش تبلیغات و آگاهی بیشتر گردشگران از روستاهای منطقه می‌تواند موجب اثرات مطلوب اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی شده و زمینه‌ساز توسعه گردشگری روستاهای شهرستان شود و با توجه به حجم بالای گردشگری که شهرستان بخصوص در فصل بهار و زمستان با آن روبروست، می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح و اصولی به پیشبرد اقتصادی-اجتماعی روستاها کمک کرد. مهم‌ترین پیشنهادهایی که می‌تواند وضعیت گردشگری روستاهای شهرستان را اتفاق دهد، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

خدمات‌رسانی بیشتر و بهتر دولت در زمینه امور زیر بنایی نظیر راه‌های ارتباطی، آب، برق و تاسیسات ورزشی و بهداشتی، تسهیل دسترسی به روستاهای منطقه و بهسازی و بالا بردن کیفیت راه‌های روستایی، تعریض راه ایمن کردن راه‌های آسفالت‌ه بین روستایی و شهری، توسعه و احداث خدمات بین راهی نظیر جایگاه سوخت، بالا بردن سطح کیفیت تسهیلات کالبدی و خدماتی، رستوران‌ها و سایر مراکز اقامتی موجود در منطقه، بالا بردن سطح بهداشت در مراکز اقامتی و پذیرایی، کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از چندگانگی قیمت‌ها در منطقه، برقراری نظم و انضباط عمومی در مراکز تفریحی و گردشگری منطقه به ویژه در فصول گردشگری، رواج فرهنگ گردشگری در منطقه و معرفی گردشگری به عنوان یک صنعت و برشمردن اثرات آن برای افراد محلی؛ آگاه ساختن گردشگران نسبت به گردشگری روستایی؛ حفظ منابع گردشگری طبیعی و انسانی موجود در برابر هر نوع برخورد مخرب و غیرمسئولانه از هر جانی که باشد؛ بهسازی منابع موجود توریستی چه در زمینه طبیعی و چه در زمینه تاریخی، توجه بیشتر مسئولان محلی و گردشگری منطقه نسبت به بهداشت محیط؛ و اتخاذ سیاست‌ها و تدابیری جهت جلوگیری از تغییر کاربری اراضی در منطقه.

۶- منابع

- افتخاری، عبدالرضا رکن الدین، پورطاهری، مهدی و مهدویان، فاطمه (۱۳۹۰)، اولویت بندی ظرفیت های گردشگری مناطق روستایی شهرستان نیز، *جغرافیا و توسعه*، ۲۴، ۲۳-۳۸. [10.22111/GDIJ.2011.527](https://doi.org/10.22111/GDIJ.2011.527)
- پوراحمد، احمد، حسینی سیاه گلی، مهناز، صفدری مولان، امین (۱۳۹۵)، ارزیابی شاخص های توسعه پایداری گردشگری در جوامع میزبان، مطالعه موردی: شهر ساری، *آمایش جغرافیایی فضا*، ۲۱(۶)، ۱۷۲-۱۶۰. <https://gps.gu.ac.ir/>
- حسنوند، احسان و حسنوند، اسماعیل (۱۳۹۰)، امکان سنجی گردشگری روستایی و آثار آن بر توسعه روستایی (مورد بررسی منطقه کهمان در شهرستان سلسله)، *توسعه محلی*، ۳(۳)، ۱۷۸-۲۰۰. <https://jrd.ut.ac.ir/>
- حسینی، سید مرتضی، منشی زاده، رحمت الله، رضویان، محمد تقی و مرید السادات، پگاه (۱۳۹۸)، واکاوی موانع گردشگری روستایی برای رسیدن به توسعه ی پایدار اقتصادی سکونتگاه های روستایی با رویکرد کارآفرینانه (مورد مطالعه: شهرستان کپار- استان چهارمحال و بختیاری، *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۲۸(۲)، ۶۰۹-۶۲۷. <https://www.itsairanj.ir/>
- رستمی، فرحناز و احسانی فر، تهمینه (۱۳۹۷)، پیشرانهای توسعه کارآفرینی گردشگری روستایی، *کارآفرینی در کشاورزی*، ۵(۲)، ۷۱-۸۲. <https://jead.gau.ac.ir/>
- رضوانی، محمدرضا، جعفری مقدم، سعید، و رحیمی اف، حمید (۱۳۹۱) تاثیر گردشگری بر تقویت نگرشهای کارآفرینانه در مناطق روستایی پژوهشهای روستایی، ۳(۱۰)، ۱۵۳-۱۷۴. <https://ecc.isc.ac/>
- رومیانی، احمد، عینالی، جمشید، هادی پور، مرضیه و حجتی پور، محمد (۱۳۹۵)، برآورد و سنجش رابطه ی اثرگذاری گردشگری با کاهش فقر در مناطق روستایی، مطالعه موردی: روستاهای چنگوره و اسماعیل آباد-شهرستان آوج، *فضای گردشگری*، ۴(۲۰)، ۸۱-۹۸. <https://ensani.ir/>
- عینالی، جمشید، فراهانی، حسین، چراغی، جمشید و عباسی، فریبا (۱۳۹۷)، ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توسعه پایدار جوامع محلی مورد مطالعه: روستاهای هدف گردشگری استان زنجان، *گردشگری و توسعه*، ۷(۲)، ۱۷۱-۱۹۳. [10.22034/JTD.2018.69467](https://doi.org/10.22034/JTD.2018.69467)
- فراهانی، حسین، عینالی، جمشید و مرادی، معصومه (۱۳۹۸)، ارزیابی اثرات توسعه گردشگری در تغییر سبک زندگی روستاهای هدف گردشگری (مطالعه موردی: بخش الموت شرقی، شهرستان قزوین)، *برنامه ریزی توسعه کالبدی*، ۴(۳)، ۹۸-۱۰۲. <https://elmnet.ir/>
- قادرمرزی، حامد، جبینی، داود و جمشیدی، علیرضا (۱۳۹۴)، واکاوی اثرات گردشگری بر توسعه نواحی روستایی مورد: روستای قوری قلعه، *اقتصاد فضا و توسعه روستایی*، ۴(۴)، ۱۱۱-۱۲۷. [10.18869/acadpub.serd.4.14.111](https://doi.org/10.18869/acadpub.serd.4.14.111)
- قربانی، رسول، زادولی، فاطمه و زادولی خواجه، شاهرخ (۱۳۹۳)، ارزیابی اثرات منفی توسعه ی گردشگری بر روستاهای جاذب گردشگر (نمونه موردی: روستای کندوان- شهرستان اسکو)، *برنامه ریزی منطقه ای*، ۴(۱۵)، ۱۱۸-۱۰۳. <http://ensani.ir/>
- قنبری، سیروس، قاسمی، مریم و پورجوپاری، مرضیه (۱۳۹۲)، بررسی اثرات گردشگری بر توسعه روستایی از دیدگاه جامعه میزبان مطالعه موردی: بخش ماهان شهرستان کرمان، *آمایش جغرافیایی فضا*، ۳(۹)، ۱۹-۴۴. <https://gps.gu.ac.ir/>
- کروبی، مهدی، بذرافشان، شیمیا، (۱۳۹۵)، توسعه گردشگری و تغییرالگوهای فرهنگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: روستای آسیاب سر، شهرستان بهشهر، استان مازندران، *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۸(۲)، ۷۳-۹۴. <https://doi.org/10.7508/ijcr.2015.30.003>
- کریمی، جعفر و محبوبفر، محمدرضا (۱۳۹۱)، گردشگری روستایی ایران (جاذبه ها، روستاهای شگفت انگیز، برنامه ریزی)، انتشارات ارکان دانش، اصفهان. <https://www.gisoom.com/>
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۰)، شناسنامه آبادی های کشور، شهرستان قشم، سرشماری عمومی نفوس و مسکن. <https://www.amar.org.ir/>
- منشی زاده، رحمت الله و نصیری، فاطمه (۱۳۸۰)، گردشگری روستایی، ترجمه ریچارد شارپلی، تهران، نشر منشی. <https://vista.ir/>
- ناجی، رضا (۱۳۷۴)، راهیابی به توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی، تهران: مرکز تحقیقات و مطالعات سیاحتی. <http://journal.richt.ir/tr/article-1-59-en.html>
- وزین نرگیس، برقی، حمید، طباطبایی و سید محمد (۱۳۹۷)، ارزیابی اثرات توسعه گردشگری بیابانی بر جوامع روستایی، مطالعه موردی: روستاهای بخش های جرقویه علیا و بن رود شهرستان اصفهان، *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۱۵(۵)، ۱۰۵-۱۲۱. <https://sarzamin.srbiau.ac.ir/>

References

- Almukhamedova, O., Vilenskaya, M. (2013). Perspectives of development of rural tourism in Russia. *Mod. Knowl.-Intensive Technol*, 10, 245–246. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202129605009>
- Androshchuk, L., & Chernenko, N. (2016). The economic and mathematical analysis of migration of employable population as a factor of national modernization in crisis. *East. J. Eur. Stud*, 7, 35–47. https://ejes.uaic.ro/articles/EJES2016_0701_ANR.pdf
- Ashrafi, A., & Hadi, F. (2019). The impact of tourism on developing Shiraz rural women entrepreneurship. *Universidad y Sociedad*, 11(4), 72-76. <http://rus.ucf.edu.cu/index.php/rus>
- Avelini Holjevac, I. (2003). A vision of Tourism and the hotel industry in the 21st century. *International Journal of Hospitality Management*, 22 (2), 129–134. [https://doi.org/10.1016/S0278-4319\(03\)00021-5](https://doi.org/10.1016/S0278-4319(03)00021-5)
- Bahrami, R.; Noori, K. (2013). Analysis of the role of tourism and its impact on rural development (case study of the central part of Marivan). *Tech. J. Eng. Appl. Sci*, 3, 1074–1080. <https://www.cabdirect.org/>
- Bajrami, D. D., Radosavac, A., Cimbalević, M., Tretiakova, T. N., & Syromiatnikova, Y. A. (2020). Determinants of Residents' Support for Sustainable Tourism Development: Implications for Rural Communities. *Sustainability*, 12(22), 1-16. <https://doi.org/10.3390/su12229438>
- Balaguer, J., Cantavella-Jorda, M. (2002). Tourism as a long-run economic growth factor: The Spanish case. *Appl. Econ*, 34, 877–884. <https://doi.org/10.1080/00036840110058923>
- Baoren, S. (2011). Rural tourism in China. *Tourism Management*, 32(6). <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2010.12.005>
- Baum, S. (2011). The tourist potential of rural areas in Poland. *East. Eur. Countrys*. 17, 107–135. <https://intapi.sciendo.com>
- Bharti, S. (2019). Economic impacts of rural tourism in Madhya Pradesh. *International Journal of Advance Research, Ideas and Innovations in Technology*, 5, 1, 462-466. : www.ijariit.com
- Bhuiyan, M., Siwar, C., Ismail, S., & Adham, K. (2011). Green Tourism for Sustainable Regional Development in East Coast Economic Region (ECER), Malaysia. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 5(7), 69-78 <https://papers.ssrn.com/>
- Byrd, E., Bosley, H. & Dronberger, M. (2009). Comparisons of stakeholder of tourism impact in rural eastern Carolina. *Tourism management*, 30 (1), 693-703. DOI:10.1016/j.tourman.2008.10.021
- Campón-Cerro, A. M., Folgado-Fernández, J. A., & Hernández-Mogollón, J. M. (2017). Rural destination development based on olive oil tourism: The impact of residents' community attachment and quality of life on their support for tourism development. *Sustainability*, 9(9), 1-16. <https://doi.org/10.3390/su9091624>
- Campon-Cerro, A., Hernandez-Mogollon, J., Alves. H. (2016). Sustainable improvement of competitiveness in rural tourism destinations: The quest for tourist loyalty in Spain. *Journal of Destination Marketing and Management*, 6, 252-266. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2016.04.005>
- Cawley, M., & Gillmor, D. A. (2008). Integrated rural tourism:: Concepts and Practice. *Annals of tourism research*, 35(2), 316-337. DOI:10.1016/j.annals.2007.07.011
- Ceballos-Lascurain, H. (1996). Tourism, ecotourism, and protected areas: The state of nature-based tourism around the world and guidelines for its development. *Iucn*. <https://www.iucn.org/>
- Chang, K. G., Chien, H., Cheng, H., & Chen, H. I. (2018). The impacts of tourism development in rural indigenous destinations: An investigation of the local residents' perception using Choice Modeling. *Sustainability*, 10(12), 1-15. DOI:10.3390/su10124766
- Chuang, S. (2013). Residents' attitudes toward rural tourism in Taiwan: a comparative viewpoint. *International Journal of tourism research int.j. Tourism Res*. 15, 152–170. DOI:10.1002/jtr.1861
- Chuang, S.-T. (2010). Rural tourism: Perspectives from social exchange theory. *Soc. Behav. Personal. Int. J*, 38, 1313–1323. DOI:10.2224/sbp.2010.38.10.1313
- Cui, X., & Ryan, C., (2011). Perceptions of place, modernity and the impacts of tourism-Differences among rural and urban residents of Ankang, China: A likelihood ratio analysis. *Tourism Management*, 32, 604-615. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2010.05.012>

- Dodds, R., Ali, A., & Galaski, K. (2018). Mobilizing knowledge: Determining key elements for success and pitfalls in developing community-based tourism. *Current Issues in Tourism*, 21(13), 1547-1568. <https://doi.org/10.1080/13683500.2016.1150257>
- Eftekhari, A., Portahari., M & Mahdovian, F. (2018). prioritizing the tourism capacities of the rural areas of the city. *Geography and Development*, 24, 23-38. [10.22111/GDIJ.2011.52](https://doi.org/10.22111/GDIJ.2011.52) [In Persian].
- Einali, J., Farahani, H., Cheraghi, J., & Abbasi, F., (2017),. evaluation of the role of rural tourism in the sustainable development of the local communities under study: target villages for tourism in Zanjan province, *Tourism and Development*, 7,. 171- 193. [10.22034/JTD.2018.69467](https://doi.org/10.22034/JTD.2018.69467)[In Persian].
- Ertuna, B., & Kirbas, G. (2012). Local community involvement in rural tourism development: The case of Kastamonu, Turkey. *PASOS Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 10(2), 17-24. <https://doi.org/10.25145/j.pasos.2012.10.023>
- Farahani, H., Einali, J., & Moradi, M., (2018),. evaluation of the effects of tourism development in changing the lifestyle of tourism target villages (case study: East Alamut district, Qazvin city), *physical development planning*, fourth 3,. 98-102. <https://elmnet.ir/>[In Persian].
- Fennel, D. (2003). Ecotourism, 2nd ed.; Routledge, Taylor & Francis Group: London, UK; New York, NY, USA. <https://doi.org/10.2167/joe152.0>
- Gartner, C, M. (2008). Tourism, Development, and Poverty Reduction: A Case Study Nkhata Bay, Malawi. Unpublished Master Dissertation, Waterloo University, Canada. <http://hdl.handle.net/10012/3923>
- Ghademarzi, H., Jomeyni, D., & Jamshidi, A. (2016). Study of the Impacts of Tourism on Rural Development Case Study: Ghoori-Ghale Village. *SPACE ECONOMY & RURAL DEVELOPMENT*, 4 (14), 111-127. (in Persian) DOI:[10.18869/acadpub.ser.d.4.14.111](https://doi.org/10.18869/acadpub.ser.d.4.14.111)
- Ghanbari, S., Ghasemi, M., & Porjopari, M., (2012),. Investigating the effects of tourism on rural development from the perspective of the host community of a case study: Mahan district of Kerman, *Journal of Geographical Analysis of Space*, 3. 19-44. <https://gps.gu.ac.ir/>[In Persian].
- Ghorbani, R., Zadouli, F., & Zadouli Khajeh, Sh., (2013),. evaluation of the negative effects of tourism development on tourist-attractive villages (case example: Kandavan village - Esko city), *Regional Planning*, fourth 15,. 103 -118. <http://ensani.ir/>[In Persian].
- Giampiccoli, A., Kalis, J. (2012). Community-Based Tourism and Local Culture: The Case of the Amampondo. *Rev. Tur. Patrim. Cult*, 10, 173–188. <http://riull.ull.es/xmlui/handle/915/15786>
- Grgi'c, I., Hadelan, L., Krzmar, S., Zraki'c, M. (2017). Could Rural Tourism Revitalize Rural Areas in Croatia?. *Agroeconomia Croatica*, 7, 98–108 [orcid id orcid.org/0000-0002-0577-1109](https://orcid.org/0000-0002-0577-1109).
- Gursoy, D., Jurowski, c., & uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of Tourism Research*, 29 (1), 79-105. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(01\)00028-7](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(01)00028-7)
- Hasanvand, E.,& Hasanvand, E.,(2018),. Feasibility of rural tourism and its effects on rural development (the case study of Kahman region in Selah city), *Local Development*, 3,. 178-200. <https://jrd.ut.ac.ir/>[In Persian].
- Hosseini, M., Manshizadeh, R., Razaviy, M.,& Murid Al-Sadat, Pegah., (2018),. Analyzing the obstacles of rural tourism to achieve the sustainable economic development of rural settlements with an entrepreneurial approach (case study: Kepar city, Chahar province) *Mahal and Bakhtiari, studies and social research in Iran*, 8,. 609-627. <https://www.itsairanj.ir/>[In Persian].
- <https://doi.org/10.7508/ijcr.2015.30.003>[In Persian].
- Iat, u, C., Ibanescu, B.-C., Stoleriu, O.M., & Munteanu, A. (2018). The WHS designation—A factor of sustainable tourism growth for Romanian rural areas? *Sustainability*, 10, 626. <https://doi.org/10.3390/su10030626>
- Ibănescu, B. C., Stoleriu, O. M., Munteanu, A., & Iațu, C. (2018). The impact of tourism on sustainable development of rural areas: Evidence from Romania. *Sustainability*, 10(10), 3529. <https://doi.org/10.3390/su10103529>
- Ibrahim, Y., & Razzaq, A. R. A. (2010). Homestay program and rural community development in Malaysia. *Journal of Ritsumeikan Social Sciences and Humanities*, 2(1), 7-24. <https://doi.org/10.2167/joe152.0>

- International Labour Office Office. Sustainable Tourism-A Catalyst for Inclusive Socio-Economic Development and Poverty Reduction in Rural Areas; International Labour Office Office: Geneva, Switzerland, 2013. <https://www.mdpi.com/journal/sustainability>
- International Labour Organization. (2018). Sustainable Tourism – A Catalyst for Inclusive Socio-economic Development and Poverty Reduction in Rural Areas, Genève, Switzerland. <https://doi.org/10.4337/9781788117104.00015>
- Ionela, G. P., Constantin, B. M., & Dogaru, L. D. (2015). Advantages and limits for tourism development in rural area (Case Study Ampoi and Mureş Valleys). *Procedia Economics and Finance*, 32, 1050-1059. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01567-1](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01567-1)
- Ivolga, A. (2014). Tourism in Russia and Eastern Europe as a contemporary factor of national economic development. *Agric. Bull. Stavropol Reg*, 1, 27–31. <https://elibrary.ru/>
- Ivolga, A., & Erokhin, V. (2013). Tourism as an approach to sustainable rural development: Case of Southern Russia. *J. Econ. Agric*, 4, 789–800. <file:///C:/Users/admin/Downloads/tourism->
- Jaafara, M., Rasoolimanesh, M., & Tuan Lonik, K.A. (2015). Tourism growth and entrepreneurship: Empirical analysis of development of rural highlands. *Tourism Management Perspectives*. 14, 17–24. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2015.02.001>
- Jackson, W. J., & Ingles, A. W. (1998). *Participatory techniques for community forestry: A field manual*. IUCN <https://portals.iucn.org/>
- Kadermarzi, H., Gemini, D., & Jamshidi, A., (2014), Analysis of the effects of tourism on the development of rural areas, the case of Ghorī Qala village, *Space Economy and Rural Development*, 4, 111-127. 10.18869/acadpub.serd.4.14.111 [In Persian].
- Karimi, J., & Mehboob Far, M., (2012), Rural tourism in Iran (attractions, amazing villages, planning), Arkan Danesh Publishing House, Isfahan. <https://www.gisoom.com/> [In Persian].
- Karroubi, M., Bazarafshan, Sh., (2015), Development of tourism and change of cultural patterns in rural areas, a case study: Asiab Sar village, Behshahr, Mazandaran province, *Iranian Cultural Research Quarterly*, 2., 73-94
- Kunasekaran, P., Ramachandran, S., Yacob, R. M. & Shuib, A. (2011). Development of farmers' perception scale on agro tourism in Cameron Highlands, Malaysia. *World Applied Sciences Journal*, 12: 10-18. <https://d1wqtxtslxzle7.cloudfront.net>
- Lin, Z., Chen, Y., Filieri, R. (2017). Resident-tourist value co-creation: The role of residents' perceived tourism impacts and life satisfaction. *Tour. Manag*, 61, 436–442. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.02.013>
- Manshizadeh, R. & Nasiri, F., (1380), rural tourism, translated by Richard Sharpley, *Tehran, Manshi Publishing*. <https://vista.ir/> [In Persian].
- Marin, A.; Godja, D.I. (2017). Rural Tourism in the NorthWestern Region of Romania. *Sci. Pap. Ser. Manag. Econ. Eng. Agric. Rural Dev*, 17, 235–238. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00084-5](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00084-5)
- Mason, P. (2008). *Tourism Impacts, Planning and Management*, 2nd ed.; Elsevier/Butterworth Heinemann: Oxford, UK, Available online: <http://books.google.at/books?id=ODfLps-SPssC> (accessed on 1 March 2018). [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00084-5](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00084-5)
- Mason, P., & Cheyne, J. (2000). Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*, 27 (2), 391-411. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(99\)00084-5](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(99)00084-5)
- McAreevey, R., & McDonagh, J. (2010). Sustainable Rural Tourism: Lessons for Rural Development. *Sociologia Ruralis*, 51, 175–194. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2010.00529.x>
- Muresan, I. C., Harun, R., Arion, F. H., Oroian, C. F., Dumitras, D. E., Mihai, V. C., ... & Chiciudean, G. O. (2019). Residents' perception of destination quality: Key factors for sustainable rural development. *Sustainability*, 11(9), 2594. 1-21 <https://doi.org/10.3390/su11092594>
- Muresan, I. C., Oroian, C. F., Harun, R., Arion, F. H., Porutiu, A., Chiciudean, G. O., ... & Lile, R. (2016). Local residents' attitude toward sustainable rural tourism development. *Sustainability*, 8(1), 100. <https://doi.org/10.3390/su8010100>
- Naji, R. (1374), Path to the Development of Iranian Tourism and Tourism Industry, *Tehran: Tourism Research and Studies Center*. <http://journal.richt.ir/tr/article-1-59-en.html> [In Persian].

- Nemirschi, N.; & Craciun, A. (2014). Entrepreneurship and Tourism Development in Rural Areas: Case of Romania. *Rom. Econ. Bus. Rev.*, 5, 138–143. <https://EconPapers.repec.org/RePEc:rau:journl:v:5:y:2010:i:1:p:138-143>
- Neumeier, S., & Pollermann, K. (2014). Rural Tourism as Promoter of Rural Development—Prospects and Limitations: Case Study Findings from a Pilot Project Promoting Village Tourism. *Eur. Countrys*, 4, 270–296. DOI: <https://doi.org/10.2478/euco-2014-0015>
- Nyaupane, G.; Poudel, S. Linkages among Biodiversity, Livelihood, and Tourism. *Ann. Tour. Res.* 2011, 38, 1344–1366. [CrossRef] <https://doi.org/10.1016/j.annals.2011.03.006>
- Park, D.B., & Yoon, Y.S. (2011). Developing sustainable rural tourism evaluation indicators. *Int. J. Tour. Res.*, 13, 401–415. <https://doi.org/10.1002/jtr.804>
- Pérez, E., Fernandes, R. C., Delgado, R. G., García-Benito, R., Sánchez, S. F., Husemann, B., ... & CALIFA collaboration. (2013). The evolution of galaxies resolved in space and time: a view of inside-out growth from the califa survey. *The Astrophysical Journal Letters*, 764(1), L1. DOI [10.1088/2041-8205/764/1/L1](https://doi.org/10.1088/2041-8205/764/1/L1)
- Pérez-Calderón, E., Prieto-Ballester, J. M., Miguel-Barrado, V., & Milanés-Montero, P. (2020). Perception of sustainability of Spanish national parks: Public use, tourism and rural development. *Sustainability*, 12(4), 1-14. <https://doi.org/10.3390/su12041333>
- Peters, M., Chan, C.S., & Legerer A. (2018). Local Perception of Impact-Attitudes-Actions towards Tourism Development in the Urlaubsregion Murtal in Austria. *Sustainability*, 10, 1-28. <https://doi.org/10.3390/su10072360>
- Pourahmad, A., Hosseini Siahgoli, M., Safdari Molan, A. (2015). Evaluation of sustainable tourism development indicators in host communities, case study: Sari city. *Space Geographic Survey Magazine*, 21, 160-172. <https://gps.gu.ac.ir/>[In Persian].
- Rezvani M; J., Moghadam S; Rahimi F., H., (2012)., The impact of tourism on strengthening entrepreneurial attitudes in rural areas, *Rural Research* 3., 153-174 <https://ecc.isc.ac/>[In Persian].
- Roberts, L., Hall, D., & Morag, M. (2017). *New Directions in Rural Tourism*; Routledge: Abingdon, UK. <https://www.routledge.com/>
- Rostami, F., & Ehsani Far, T., (2017)., Drivers of Rural Tourism Entrepreneurship Development, *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 5.,71-82. <https://jead.gau.ac.ir/>[In Persian].
- Rostami, F., & Ehsanifar, T. (2018). Accelerators of rural entrepreneurship development. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 5(2), 71-82. <http://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v1i1.2106-1015>
- Rumiani, A., Einali, J., & Hajipour, M., (2015)., Estimating and measuring the relationship between the impact of tourism and reducing poverty in rural areas, case study: Changoureh and Ismailabad-Auj Shahrestan, tourism environment, Fourth 20., 81-98. <https://ensani.ir/>[In Persian].
- Samantaray, L.L. (2016). Sustainable Rural Tourism: An Enabler for the Trend of Reverse Migration in Odisha. *Int. J. Appl. Res.*, 2, 159–163. ; <https://doi.org/10.3390/su12229438>
- Sebele, L. S. (2010). Community-based tourism ventures, benefits and challenges: Khama rhino sanctuary trust, central district, Botswana. *Tourism management*, 31(1), 136-146. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2009.01.005>
- Smith, K. (2012). The problematization of medical tourism: a critique of neoliberalism. *Developing world bioethics*, 12(1), 1-8. <https://philpapers.org/>
- Statistics Center of Iran., (2013)., birth certificate of settlements in the country, Qeshm city, *general population and housing census*. <https://www.amar.org.ir/>[In Persian].
- Stepanova, E., Rozkova, A., Yushkova, L., & Balisheva, M. (2023). Development of rural tourism in the regions of Russia as a factor of sustainable development of rural areas. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 376). EDP Sciences. DOI: [10.1051/e3sconf/202337602030](https://doi.org/10.1051/e3sconf/202337602030)
- Su, M. M., Wall, G., Wang, Y. and Jin, M. 2019. Livelihood sustainability in a rural tourism destination-Hetu Town, Anhui Province, China. *Tourism Management*, 71: 272-281. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.10.019>
- The statistics center of Iran. (2011). the birth certificates of the country, Gheshm county, population and housing census. (in Persian) <https://books.google.com/>
- Tran, L., & Walter, P. (2014). Ecotourism, gender and development in northern Vietnam. *Annals of Tourism Research*, 44, 116-130 <https://doi.org/10.1016/j.annals.2013.09.005>

- Trukhachev, A. (2015). Methodology for Evaluating the Rural Tourism Potentials: A Tool to Ensure Sustainable Development of Rural Settlements. *Sustainability*, 7, 3052-3070. <https://doi.org/10.3390/su7033052>
- Uysal, M., Sirgy, M. J., Woo, E., & Kim, H. L. (2016). Quality of life (QOL) and well-being research in tourism. *Tourism Management*, 53, 244-261. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.07.013>
- Uysal, M., Woo, E., & Singal, M. (2012). The tourist area life cycle (TALC) and its effect on the quality-of-life (QOL) of destination community. In *Handbook of tourism and quality-of-life research* (pp. 423-443). Springer, Dordrecht. <https://link.springer.com/>
- Vazin N., Barki, H., Tabatabaei & M. (2017)., evaluation of the effects of desert tourism development on rural communities, case study: villages of upper Jarqouye and Ben Rood parts of Isfahan city, *Geographical Land*, 15. 57,105-105 121. [https://sarzamin.srbiau.ac.ir/\[In Persian\]](https://sarzamin.srbiau.ac.ir/[In Persian]).
- Woo, E., Kim, H., & Uysal, M. (2015). Life satisfaction and support for tourism development. *Ann. Tour. Res*, 50, 84-97. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2014.11.001>
- Yang, L. (2016). Tourism Development and Quality of Life. Tourism Travel and Research Association: Advancing Tourism Research Globally, 2, Available at <http:// Scholarworks. https://scholarworks.umass.edu/>

